

Pohjois-Karjalan

TRENDIT

2/2020

*Sitkeää suunnittelystä
haastavana aikana*

Antti Lindtman: Norjan aluepolitiikan
malli tarkkaan syyniin

Villi Pohjola luottaa
Nurmeksen vetovoimaan

Outokummun teollisuudessa talvi kasvua
– sitten käveli korona paikalle

Sitkeää sinnittelyä haastavana aikana

Pohjois-Karjalan yrityssektorin liikevaihto pienenyi kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla 5,8 prosenttia. Koko maan vastaava luku oli -4,7 %. Vaikka lasku oli selvä, koronan ensimmäinen aalto ei vienyt taloutta karille aivan niin pahasti kuin keväällä pelättiin.

Päätoimialoista kehitys oli alkuvuonna Pohjois-Karjalassa heikointa teollisuudessa, jonka liikevaihto laski 13,5 %. Alkuvuoden luvut eivät tosin teollisuuden osalta myöskään kerro läheskään kaikkea pandemian viiveellä tulevista vaikutuksista, monissa yrityksissä eteenpäin mentiin vanhoilla tilauksilla. Kriittinen kysymys onkin, miten pandemiatilanne kehittyy syksyn ja talven aikana.

Vientiteollisuudellemme tärkeiden lentoliikenneyhteyksien puolustaminen on ollut iso maakunnallinen ponnistus. Maakunnan toimijoiden aktiivisen yhteistyön ja paineen kautta yhteydet on avattu, mutta niissä on kuitenkin edelleen isoja puutteita. Saavutettavuus ja lentoyhteyksiemme parantamiseen liittyvät toimet ovatkin nyt maakuntamme kehittämisen kärjessä.

Matkailulle poikkeusolot ja matkustusrajoitukset merkitsivät keväällä suoranaista romahdusta. Majoitus- ja ravitsemisalan yritysten alamäki alkoi maaliskuussa ja vuoden toisella neljänneksellä alan liikevaihto laski peräti 28,5 %. Loppukesän aikana monet kotimaan matkailukohteet ja -yritykset kuitenkin raportoivat jopa ennätysellisistä kävijämääristä. Kuukausitason aineisto kertoo, että majoitus- ja ravitsemisalan jyrkkä alamäki loiveni selvästi jo kesäkuun aikana.

Myös kauppa on kärsinyt tilanteesta. Liikevaihdossa vuoden alkupuoliskolla päästiin lähes samalle tasolle kuin vuotta aiemmin,

mutta toteutumatta jääneestä potentiaalista kertoo mm. se, että Pohjois-Karjalan kaupoille hyvää lisäpotkua tuoneiden venäläisten ylittäjien määrä oli vielä vuoden alussa hyvässä kasvussa Niiralan kansainvälisellä rajanylityspaikalla.

Ei ole yllätys, että pandemiatilanteen vaikutukset ovat eri aloilla erilaisia. Rakentamiseen poikkeuksellinen tilanne ei ehtinyt vaikuttaa, vaan alan kasvu jatkui vahvana. Myös tietojenkäsittelypalveluissa ja muovituotteiden valmistuksessa mentiin alkuvuoden aikana vastavirtaan. Liikevaihdon kasvu jopa kiihtyi vuoden toisella neljänneksellä – koronasta huolimatta tai ehkä osin sen takia.

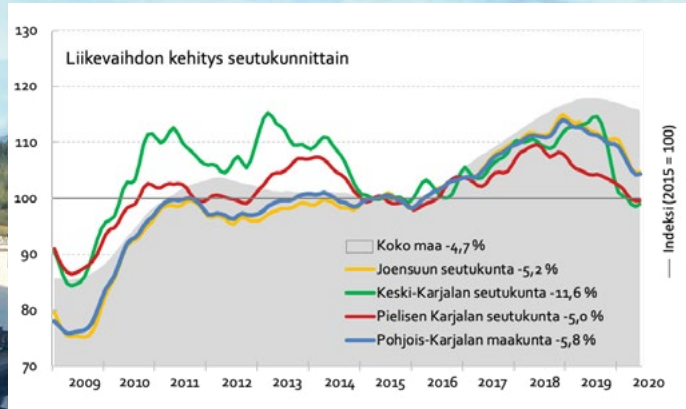
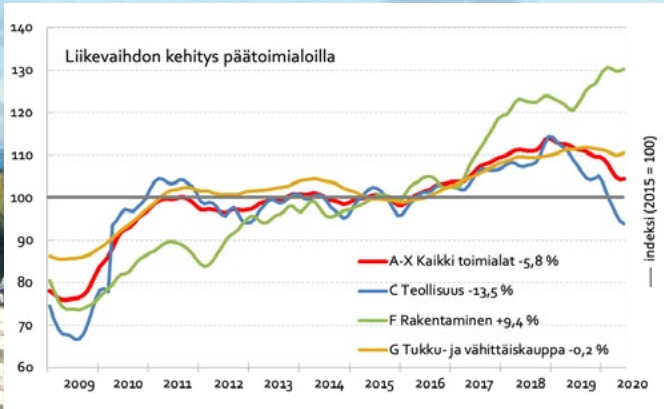
On hyvä huomata, että tulevasta on myös hyviä signaaleja. Viime aikoina Pohjois-Karjalassa on uutisoitu investointisuunnitelmista mm. teollisuuden ja matkailun aloilla.

Kun ulkoiset tekijät pakottavat vetämään henkeä, on hyvä aika rakentaa pohjaa tulevaisuudelle.

Risto Poutiainen
maakuntajohtaja
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

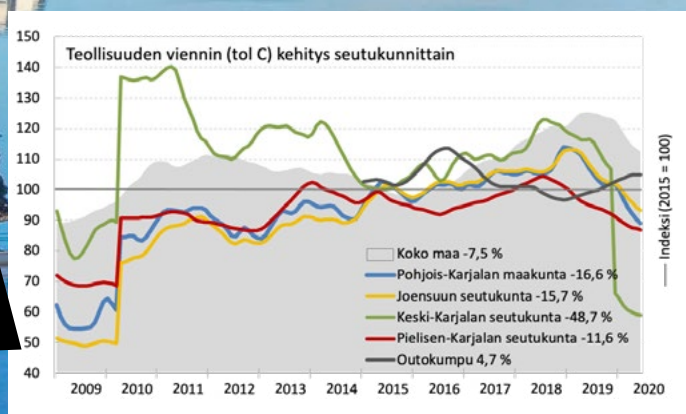

Indeksi 100 on vuosi 2015. Vuoden 2020 tiedot tarkentuvat vuoden 2021 loppuun asti.

Toimialanumerointi on Tilastokeskuksen TOL 2008 -luokituksen mukainen.

Kuvaajien selitteiden prosenttiluku on viimeisimmän puolivuotiskauden muutos edellisen vuoden vastaava ajankohdasta.

KEHITYS Pohjois-Karjalassa	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2019	1.-6.2020	1 000 €	%
Rakentaminen (TOL F)	352 625	385 659	33 034	9,4
Tietojenkäsittelypalvelut (TOL 62-63)	46 961	50 181	3 220	6,9
Luovien alojen yritysryhmä	25 794	27 160	1 366	5,3
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	98 375	103 358	4 983	5,1
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	170 782	176 166	5 383	3,2
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	133 669	137 126	3 457	2,6
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	894 066	892 147	-1 919	-0,2
Palvelut (TOL G-U)	1 583 184	1 568 351	-14 833	-0,9
Kiinteistöalan toiminta (TOL 68)	69 700	67 635	-2 065	-3,0
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	122 957	118 962	-3 995	-3,2
Kaivostoiminta ja louhinta (TOL B)	27 512	26 129	-1 382	-5,0
Kaikki toimialat A-X	3 518 212	3 315 802	-202 411	-5,8
Kiven leikkaaminen, muotoilu ja viimeistely (TOL 237)	11 293	10 615	-678	-6,0
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (TOL 33)	33 324	30 992	-2 333	-7,0
Jalostus (TOL BC+DF)	1 777 012	1 620 422	-156 590	-8,8
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	180 588	163 975	-16 613	-9,2
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	96 095	84 579	-11 516	-12,0
Kaivostoiminta ja louhinta, teollisuus, energia (TOL BCD)	1 418 089	1 245 597	-172 492	-12,2
Puutavaran valmistus (TOL 162+310)	55 550	48 536	-7 014	-12,6
Teollisuus (TOL C)	1 278 604	1 105 815	-172 790	-13,5
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	563 098	485 547	-77 551	-13,8
Sähkötekniisten laitteiden valmistus (TOL 26-27)	56 491	47 436	-9 055	-16,0
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	70 292	58 549	-11 743	-16,7
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 28)	279 804	230 138	-49 666	-17,8
Metsäbiotalous	471 757	380 791	-90 966	-19,3
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	158 748	127 217	-31 531	-19,9

Jättilä-investointi kantaa tulevaisuuteen

Koronapandemian aiheuttama taloudellinen shokki ulotti vaikutuksensa eri toimialoihin. Pielisen Karjalassa plusmerkkiseen kehityskulkuun ylsivät ainoastaan metallituotteiden valmistus, tukku- ja vähittäiskauppa, hallinto- ja tukipalvelutoiminta ml. tieteellinen ja tekninen toiminta ja rakentaminen.

Kaupan alan hyvän kehityksen ansiosta koko palvelualan liikevaihto kasvoi, vaikka muuten kyyti olikin kylmää eri palvelusektoreilla.

Nurmeksen osalta koronan isku teollisuuteen oli selvästi muuta maakuntaa vaimeampi, koko teollisuuden liikevaihto laski vain 5,7 prosentilla edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Tähän vaikutti ainakin se, että alueen teollisuusyrityksillä on melko vähän suoraa vientikauppaa. Lisäksi alueen metalliyritysten tilauskanta oli keväällä vielä varsin vahva, ja toimialan yrityksissä on panostettu omien tuotteiden kehittämiseen ja toiminnan monipuolistamiseen erilaisille sektoreille.

Elintarviketeollisuudessa pitkä kasvuputki taittui, mutta yrityksissä löydettiin nopeasti myös uusia mahdollisuuksia ja notkahdus jäänee lyhytaikaiseksi. Tulevaisuuden osalta suurin kysymysmerkki onkin, millaiseksi koronatilanne kehittyy meillä ja maailmalla ja miten kauan tilanne jatkuu.

Yrittäjien aktiivisuus toimi

Alueen yritykset reagoivat koronatilanteeseen varsin nopeasti ja olivat aktiivisia rahoitusten hakemisessa. PIKES:in kautta haettiin rahoituksia kaikkiaan 2,4 miljoonan euron edestä. Kaikki eri koronarahoitusmuodot olivat työkaluina tilanteeseen sopeutumisessa. Rahoitusten avulla yritykset alkoivat toteuttaa kehittämissuunnitelmia uudesta liiketoiminnasta, uusista tuotteista ja palveluista, markkinoista tai toimintamalleista.

Alkuvuoden yllätyksellisiin asioihin lukeutuu myös hyvä vire yrityskauppojen osalta, toteutuneita omistajanvaihdoksia on jo kuusi kappaletta. Ne säilyttävät työpaikkoja alueella ja omistajanvaihdos voi tuoda mukanaan uutta intoa yrityksen kehittämiseen.

Uusi vaihde matkailuun

Kesällä tiedotettiin Pohjois-Karjalan Osuuskaupan ja Villi Pohjola Oy:n kumppanuudesta, jonka mukaan Villi Pohjola Oy ryhtyy paketoimaan, markkinoimaan ja myymään Bomban alueen ohjelmapalveluita ja vuokraa käyttöönsä karjalaiskylän hotellista 50 huonetta.

Jatkoa hyvälle uutisille seurasi syyskuussa, jolloin Pohjois-Karjalan Osuuskauppa ilmoitti tekevänsä jättilä-investoinnin hotellilaajennukseen Bomballa. Tämä investointi on paitsi taloudellinen myös henkinen piristysruiske. Jo rakennusajan vaikutukset ovat alueellisesti mittavat, hotellin laajennusinvestointi työllistää vajaa 300 henkilötyövuotta.

Matkailun aluetaloudellinen vaikutus on iso, se suuntaa rahavirtaa alueen ulkopuolelta tänne, ja se kanavoituu eteenpäin moniin eri palveluihin. Investointiuutinen valoi alueelle innostusta ja uskoa tulevaisuuteen – tässä poikkeuksellisessa ajassa tällä on valtava merkitys.

-5,0

Minna Heikkinen
toimitusjohtaja
Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy
PIKES

PIELISEN KARJALAN SEUTUKUNTA	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2019	1.-6.2020	1 000 €	%
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	5 949	6 270	322	5,4
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	87 941	91 928	3 987	4,5
Palvelualat yhteensä (TOL G-U)	147 662	153 210	5 548	3,8
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	10 401	10 521	120	1,2
Rakentaminen (TOL F)	16 038	16 100	63	0,4
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	16 902	16 696	-206	-1,2
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	15 253	14 511	-742	-4,9
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	17 541	16 678	-863	-4,9
Kaikki toimialat A-X	358 968	341 106	-17 862	-5,0
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	914	862	-52	-5,7
Koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 26-27, 28)	2 892	2 714	-178	-6,2
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	21 363	19 616	-1 747	-8,2
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	65 804	58 854	-6 949	-10,6
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	8 031	7 155	-876	-10,9
Jalostus (TOL BC+DF)	177 643	157 760	-19 883	-11,2
Koko teollisuus (TOL BCD)	161 367	141 619	-19 747	-12,2
Teollisuus (TOL C)	156 812	136 881	-19 932	-12,7

Koronasta valoa kohti

Koko maailman talous kärsii koronavirusepidemian aiheuttamasta häiriötilanteesta. Talvi 2020–2021 tulee monella toimialalla ja monissa yrityksissä olemaan erittäin haastava, mutta toki löytyy yrityksiä, jotka löytävät kriisistä mahdollisuuden.

Tämä on aiheuttanut tilanteen, ettei perustuspeleistä voi ennustaa tulevaa menestymistä laisinkaan.

Koronahäiriö oli maltillinen

Vuonna 2019 Lieksan kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi 1,3 prosenttia edellisvuodesta 2018. Vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä (Q1) Lieksan kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi 1,2 prosenttia vuodentakaisesta. Toisella vuosineljänneksellä (Q2) liikevaihto puolestaan supistui 8,2 prosenttia.

Vuonna 2019 Lieksan teollisuuden liikevaihto laski 2,2 prosenttia vuodesta 2018. Vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä (Q1) Lieksan teollisuuden liikevaihto supistui 4,8 prosenttia vuodentakaisesta ja edelleen toisella vuosineljänneksellä (Q2) liikevaihto supistui 7,9 prosenttia. Euroääräisesti lasku on noin 15 miljoonaa euroa.

Kun huomioidaan syksyllä 2019 Amcor Flexibles Finland Oy:n ilmoitus Lieksan tehtaan sulkemisesta ja tuotannon lopettamisesta vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä, voidaan tehdä johtopäätös, että koronahäiriön vaikutus Lieksan kaikkien yritysten liikevaihtoon näyttää jääneen maltilliseksi.

Kauhuskenaario ei näytä toteutuneen. Toki eri toimialojen ja varsinkin eri yritysten välillä on isoja eroja koronahäiriön vaikutuksessa.

Positiivista kuplintaa

GFN Lieksa Oy:n bioöljyjalostamon valmistaminen ja tuotannon käynnistyminen marraskuussa 2020 on merkittävä tapahtuma Lieksan elinkeinoelämään monella mittaril-

la. Se tuo uusia teollisia työpaikkoja tilanteessa, jossa Amcor Flexibles Finland Oy:ltä vapautui työmarkkinoille noin 70 ammatillaista.

GFN Lieksa Oy:n liiketoiminta on merkittävää myös kerrannaisvaikutusten kautta arvioituna. Uutena teollisena toimijana se tuo jatkossa uutta liikevaihtoa kaupungin teollisuuteen ja elinvoimaa paikallistalouteen.

Näyttää siltä, että Lieksaan on tulossa bio- ja kiertotalouden toimialoille investointeja myös jatkossa.

Lieksan matkailukesä onnistui kevään koronahokin jälkeen yli odotusten. Toki sekä ulkomaisten että ryhmämatkailijoiden puuttuminen syksyltä ja talvelta pienentää koko toimialan näkymiä, mutta positiivinen vire on päällä, ja uusia avauksia näyttää olevan tulossa.

Lieksan elintarviketeollisuus on kasvanut vauhdilla edellisten vuosien aikana, mutta nyt koronahäiriö on kurittanut toimialaa varsinkin toisella vuosineljänneksellä (Pie-lisen Karjala -13,6 %). Yritysten välillä koronahäiriön vaikutuksella liikevaihtoon on merkittäviä eroja.

Lieksalaiset yritykset ovat olleet aktiivisesti liikkeellä koronahäiriörahoituksen hakemisessa. Positiivisten häiriörahoituspäätösten ja muun kehittämisaktiivisuuden ansiosta Lieksassa on positiivinen kuplinta käynnissä – isoja ja pieniä kehittämishankkeita on vireillä.

Heikki Rusanen
toimitusjohtaja
Lieksan Kehitys Oy Lieke

Olemme iskukunnossa, kun uusi kasvuvaihe alkaa

Maailmantalouden kriisi on kurittanut myös Joensuun seudun yrityksiä. Seudun kehitys oli ensimmäisellä vuosipuoliskolla hieman muuta maata heikompaa.

Kaikkien toimialojemme yhteenlaskettu liikevaihto supistui ensimmäisellä neljänneksellä 2,1 prosenttia ja toisella 8,2. Vuosipuolikkaan liikevaihto supistui 5,2 prosenttia, vienti otti takapakkia 15,7 % ja työvoima väheni 4,5 %.

Kesällä käynnistynyt elpyminen on hidastunut, mutta kasvun eväät ovat olemassa.

Toimialakohtaiset erot ovat suuria. Rakennusala ei ole kriisiin juuri reagoinut ja ala kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä 13,7 prosenttia ja toisellakin 8,8. Rakennusyrityksemme ovat hakeneet projekteja ympäri maata ja näkymät ovat hyvät.

Myös tavara on liikkunut: kuljetuksen ja varastoinnin kasvu oli ensimmäisellä vuosipuoliskolla 5,9 prosenttia. Ensimmäisellä neljänneksellä positiivisesti kasvussa olivat palvelualat (2,1 %) ja kauppa (1,8 %), mutta ne kääntyivät laskuun. Myös elintar-

vikeala päätyi ensimmäisen neljänneksen 3,6 prosentin kasvun jälkeen 8 prosentin laskuun. Majoitus- ja ravitsemusala on kärsinyt liikkumisrajoituksista ja ennätysellisestä kesästä huolimatta ala päätyi 16,8 prosentin laskuun.

Metsätalous ja puunkorjuu hidastui päätyen 12,1 prosentin laskuun. Samoin puun sahaus ja käsittely väheni 9,7 prosentilla, vaikka kyllästetyn puun kysyntä oli kovaa vapaa-ajan rakentamisen lisääntyessä.

Teollisuudella oli hyvät tilauskannat kriisin iskiessä, mutta uutta myyntiä ei ole saatu aiempaan tapaan. Koko teollisuuden liikevaihto supistui ensimmäisellä neljänneksellä 8,2 prosenttia ja toisella 13,9. Metalliteollisuus sukelsi toisella neljänneksellä (-22,2 %). Vaikka useissa metalliyrityksissä on lomautettu, niin osa on saanut myös uusia asiakkaita.

Lentoyhteyksien puuttuminen on haitannut myyntiä kaikilla aloilla.

Muoviteollisuutemme on vahvassa vireessä ja edellisvuoden kasvu jatkui myös en-

simmäisellä vuosipuoliskolla ollen lähes 10 prosenttia. Erityisesti terveystuotteet käyivät kaupaksi. Myös ICT-ala oli edelleen hyvässä vauhdissa kiihdyttäen toisella neljänneksellä 7,7 prosentin kasvuun. Kriisi on lisännyt verkkopalveluiden kysyntää. Lomautusuhkan alla olevien lukumäärä lähti Joensuun seudulla kriisin alkaessa maaliskuussa nopeaan kasvuun nousten viikossa 2 519 henkilöön, seuraavalla viikolla 3 899 henkilöön ja sen jälkeen lähelle 10 000 henkilöä, jossa on pysytty. Irtisanomisia on alle 200 henkilöä.

Talouden kehitys heijastelee koronatilannetta. Hetkellisen positiivisen näkymän jälkeen lähitulevaisuuden kuva on taas epäselvempi. On muistettava, että talous oli laskussa jo ennen koronaa. Talouden ennustetaan supistuvan tänä vuonna 4,5 prosenttia, mutta ensi vuodelle odotetaan 2,6 prosentin kasvua. Siihen kasvuun täytyy olla valmis.

Yrityksemme ovat iskussa, eikä kriisi ole muuttanut seutumme vahvuuksia ja kasvutavoitteita. Joensuun seudun yrityksistä 28 prosenttia odottaa liikevaihton-

JOENSUUN SEUTUKUNTA	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2019	1.-6.2020	1 000 €	%
Rakentaminen (TOL F)	309 905	342 188	32 283	10,4
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	85 794	94 232	8 439	9,8
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	133 415	141 351	7 935	5,9
Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus (TOL 23)	26 184	27 550	1 366	5,2
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	743 664	737 028	-6 636	-0,9
Palvelualat yhteensä (TOL G-U)	1 314 706	1 289 839	-24 867	-1,9
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	100 710	98 246	-2 465	-2,4
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	105 530	101 835	-3 696	-3,5
Kaikki toimialat A-X	2 886 150	2 734 807	-151 343	-5,2
Kiinteistöalan toiminta (TOL 68)	59 086	55 092	-3 994	-6,8
Jalostus (TOL BC+DF)	1 471 032	1 360 375	-110 657	-7,5
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (TOL 33)	24 069	21 897	-2 172	-9,0
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	73 668	66 511	-7 158	-9,7
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	170 878	154 038	-16 840	-9,9
Koko teollisuus (TOL BCD)	1 154 941	1 027 308	-127 633	-11,1
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	60 141	52 835	-7 306	-12,1
Teollisuus (TOL C)	1 019 471	892 188	-127 283	-12,5
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	46 005	39 906	-6 099	-13,3
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	517 572	442 719	-74 854	-14,5
Sähkötekniikan laitteiden valmistus (TOL 26-27)	54 171	45 200	-8 971	-16,6
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	58 443	48 613	-9 830	-16,8
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 28)	256 885	209 670	-47 215	-18,4
Matkailu (TOL 2008)	19 088	15 013	-4 075	-21,3

Yritykset investoivat tulevaisuuteen

sa pysyvän ennallaan tai kasvavan lähikuukausina. Vientimaistamme Saksassa ja Ruotsissa on jo positiivisia signaaleja. On vain ajan kysymys, koska lähemme taas kasvunpolulle.

Harri Palviainen
toimitusjohtaja
Business Joensuu Oy

-5,2

Suomi reagoi nopeasti koronakriisiin ja varasi yritysten tukemiseen 14,8 miljardia euroa. Lisäksi käynnistettiin tukitoimenpiteitä ja palveluita yritysten auttamiseksi. Näitä on hyödynnetty tehokkaasti myös Joensuun seudulla. Niillä on minimoitu shokkivaiheen vaikutuksia ja tuettu yritysten kasvunpolulle palaamista.

Seudun metalliteollisuuden kasvu taittui jo 2019, mutta korona- ja talouskriisistä selviettiin aluksi vahvoilla tilauskannoilla. Kysynnän heikkenemisen vaikutukset näkyvät tulevina kuukausina. Mitä laajempi tuote- ja asiakasportfolio yrityksellä on, sitä paremmin se pärjää kriisissä.

Jalometallien maailmanmarkkinahintojen kohoaminen tukee kaivannaisteollisuuden arvoketjujen yrityksiä, kun taas metsäteknologian näkymät ovat heikot. Kasvun vuodet rakensivat kuitenkin taloudellisia puskureita ja myös koronarahoituksia on hyödynnetty.

Muoviteollisuutemme vahva kasvu on kiihtynyt. Thermo Fisher Scientificin ja Medisizen koronadiagnostiikka käy kaupaksi. Profiloituminen vastuullisena ja elämää ylläpitävien tuotteiden valmistajana toimii.

Teollisuudessa useat yritykset ovat investoineet luottaen tulevaisuuteen.

Metsäteollisuuden markkinoilla puunjalostuksen ja raakapuun kysyntä on heikentynyt. Hakkuut jäävät 12 prosenttia viimevuotisesta. Se vähentää puunkorjuu- ja kuljetusyritysten töitä. Alentuneet vientihinnat iskivät sahateollisuuteen, ja alkuvuoden työsulku vähensi tuotantoa. Puuta hyödyntävä rakentaminen on kuitenkin kasvanut. Kotimaan ennätyskelin rautakauppamyynti on paikannut Keski-Euroopan kutistunutta sahatavara-vientä. Höylätavarassa ja terassilaudassa on ollut korkeasuhdanne. VAPO:n aktiivihiihtehtaan käynnistyminen Ilomantsissa ja sen mahdollinen laajennus sekä Stora Enson Enocellin jatkoinvestointi ovat erinomaisia uutisia.

Kaivannaisalalla tapahtuu. GTK:n koetetaan investoinnit ovat käynnistymässä, ja Vulcan Hautalampi Oy:n kobolttikaivos sai kansainväliset sijoittajat. Polvijärven kaivoksen henkilöstö on työllistynyt kohtuullisesti muihin yrityksiin. Käynnissä on useita kiertotalouden investointiprojekteja, joista saamme jatkossa uusia yrityksiä ja liiketoimintoja seudullemme.

Vapaa-ajan kone- ja tarvikekauppa, remontti- ja harrastetuotteet, sekä päivittäiskauppa ovat menestyneet hyvin. Tämä näkyy esimerkiksi Broman-yhtiöiden myynnissä. Muilla osa-alueilla kauppa ja palvelut ovat kärsineet koronasta, eikä valoa vielä näy lukuun ottamatta verkkokauppoja. Tax-free -kaupan romahtaminen ja vuoden vaihteen venäläisturistien kato iskee seutumme.

Matkustusrajoitukset halvaannuttivat matkailun. Isoja tapahtumia peruttiin. Kotimaan kesämatkailu nosti matkailijaluvut ennätyskelliseksi, mutta toinen aalto on hyödyttänyt tilanteen. Suurin toimijamme, PKO, on lisännyt matkailun ja kaupan investointejaan ja panostaa pitkäjänteisesti alan tulevaisuuteen.

Asiantuntijapalveluissa kuten mainos- ja markkinointipalveluissa, tilitoimistoissa, liikkeenjohdon konsultoinnissa sekä insinööritoimistoissa puretaan keväällä päätönten kysyntäpiikkiä. Alan yritykset ovat hyödyntäneet tehokkaasti digitaalisia työkaluja. AV-alan liikevaihto on kasvanut. ICT-ala ja fotonikka-alat jatkavat kasvuaan ja kansainvälistymistään. Nämä näkyvät seudulla rekrytointina. Joensuussa on käynnistetty fotonikka-keskuksen investointiprojekti.

Yrityksillämme on vahvat eväät kasvunpolulle. Business Joensuu tukee niitä kumppaneidensa kanssa. Perustettujen ja seudulle saapuvien yritysten, investointirahojen, valmisteilla olevien yrityskauppojen sekä julkisten hankintojen määrät ennustavat seudun yritystoiminnalle erinomaista tulevaisuutta.

Business Joensuu toimialavastaavat

Korona ja sahan lopetus synkistävät näkymiä

Keski-Karjalan kaikkien toimialojen liikevaihto väheni tammi-kesäkuussa 11,6 prosenttia verrattuna vastaavaan aikaan viime vuonna. Erityisesti Stora Enson Kiteen sahan lakkautus synkistää lukuja. Myös koronan vaikutukset yritysten toimintaan näkyvät seudun liikevaihdossa.

Puun sahaus, höyläys ja kyllästys menetti eniten, sillä liikevaihto supistui peräti 99,4 prosenttia. Kiteen sahan tuotannon loppuminen näkyy myös vientiluvuissa 48,7 prosentin vähennyksenä, sillä viennin arvo supistui 17,7 miljoonaa euroa.

-11,6

Teollisuus kokonaisuudessaan on menettänyt liikevaihtoaan, sillä kaikkien teollisuuden toimialojen liikevaihdot ovat supistuneet. Myös majoitus- ja ravitsemustoiminta kuuluu menettäjiin (-25,4). Suurin selittäjä on koronan vaikutukset matkailuun ja ravintoloiden kiinniolo keväällä.

Erittäin vahvasti kasvoi hallinto- ja tukipalvelutoiminta, jonka liikevaihto kasvoi alkuvuonna peräti 45 %. Kasvu perustuu pitkälti yhden yritysroryppään toiminnan ja liikevaihdon kasvuun. Palveluolajen liikevaihto on kasvanut, samoin rakentamisen. Kauppa pääsi juuri plusan puolelle alle yhden prosentin liikevaihdon kasvulla.

Korona on jättänyt jälkensä alkuvuoden liiketoimintaan, mutta hyviäkin uutisia alueelta kuuluu.

Viime vuonna Stora Enson Kiteen sahan lakkautuksen myötä koottu Keski-Karjalan kasvupaketti sisältää monia keskikarjalaisten avainyritysten investointeja, joista iso osa on toteutunut tai toteutumassa lähiaikoina. Uusia investointeja on syntynyt kiertotalouteen, puupohjaisiin biotalouden ratkaisuihin sekä puhtaisiin luonnontuotteisiin. Myös uusia korkean jalostusarvon teknologia-ratkaisuja on toteutunut.

Niiralassa toimii lannoite-tuottaja Cemagro Oy:n ympärille syntynyt yritysten yhteistyöverkosto, joka työllistää jatkossa toistakymmentä henkeä lannoitteiden käsittelyssä, varastoinnissa ja logistiikassa.

Kulttuurimatkailun kärjeksi ja viennin tuojaksi on Kiteellä elokuussa avattu Nightwish-näyttelykeskus. Jatkossa näyttelyn yhteyteen kehitetään matkailu- ja palvelupaketteja yhdessä seudun ja koko maakunnan yritysten kanssa. Keskus houkuttelee varmasti paljon uudenlaisia matkailijavirtaa ulkomailta, kunhan koronan vaikutukset matkailuun helpottavat.

Matkailulta odotetaan muutenkin paljon, sillä parhaillaan pohditaan seudullisen matkailuidentiteetin yhdessä kuntien ja yritysten kanssa. Matkailun toimintamalli rakentuu kolmen vuoden kokeilussa, jonka alkuvaiheeseen on korona valitettavasti vaikuttanut viivästyttämällä toimenpiteitä.

Uutta luodaan myös elintarvikealalla. Keski-Karjalassa vahvistetaan elintarvikealan toimijoiden toimintaedellytyksiä syyskuussa käynnistyneellä ELOT-hankeella, jonka tärkeimpänä tavoitteena on elintarvikeklusterin synnyttäminen Pohjois-Karjalaan.

Risto Hiltunen
toimitusjohtaja
Keski-Karjalan Kehitysyritys Oy KETI

KESKI-KARJALAN SEUTUKUNTA	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2019	1.-6.2020	1 000 €	%
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	19 499	28 330	8 831	45,3
Palvelualat yhteensä (TOL G-U)	120 574	125 755	5 181	4,3
Rakentaminen (TOL F)	29 125	29 761	637	2,2
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	62 085	62 460	375	0,6
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	3 681	3 676	-5	-0,1
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	29 835	28 287	-1 548	-5,2
Koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 26-27, 28)	21 610	19 603	-2 006	-9,3
Kaikki toimialat A-X	270 549	239 249	-31 300	-11,6
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	20 537	17 846	-2 691	-13,1
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	5 414	4 535	-880	-16,2
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	13 976	11 114	-2 862	-20,5
Jalostus (TOL BC+DF)	125 208	94 293	-30 914	-24,7
Majoitus- ja ravitsemustoiminta (TOL I)	3 645	2 720	-925	-25,4
Koko teollisuus (TOL BCD)	98 763	70 040	-28 723	-29,1
Teollisuus (TOL C)	95 245	66 736	-28 509	-29,9
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	20 679	127	-20 553	-99,4

Cemagro investoi Niiralaan kolme miljoonaa euroa

Marjukka Saarinen, Juhani Muhonen, hallituksen puheenjohtaja Jukka Muhonen ja Markku Muhonen Niiralan halleilla.

Cemagro Oy aloittaa lannoitteiden jatkojalostuksen Niiralassa Nurminen Logistics Oyj:lta ostetuissa tiloissa. Perheyrittys siirtää toimintaansa Virossa Suomeen. Virossa jalostus jatkuu edelleen muun muassa pohjoismaiden ja Euroopan vientiin.

Kaikki Niiralassa pakattu lannoite menee Suomen markkinoille.

- Meidät toi Niiralaan valmiit tilat lähellä Venäjän rajaa. Katselimme muitakin paikkoja Suomessa, mutta erityisesti Niiralan hallien sisäraiteet olivat merkittävä etu, kertoo toimitusjohtaja **Juhani Muhonen**.

Lannoitteiden raaka-aine tulee junavauunuilla Venäjältä muun muassa Novgorodin ja Dorogobuzhin alueilta.

- Tavoitteena on, että Venäjältä tulee raaka-ainetta 35-50 vaunullista viikossa. Niiralassa Venäjällä valmistettuun lannoitteeseen lisätään hivenravinteita ja tuote pakataan 600 kilon suursäkkeihin.

Niiralasta lähtee valmista lannoitetta noin 40-60 rekallista viikossa.

- Lannoitteiden lisäksi maahantuomme maantiesuolaa.

Yhtiö investoi Niiralassa noin kaksi miljoonaa euroa pakkaus- ja tuotantolaitteisiin. Rahaa on kulunut myös tilojen remontointiin. Esimerkiksi altapurkupaikan perustustyöt olivat huomattavasti ennakoitua haastavampia.

- Olemme aikataulusta jäljessä remonin ja Hollannista tulevien laiteoimitusten myöhästymisten takia. Myös erilaiset lupaprosessit ovat edelleen kesken, sillä esimerkiksi ympäristö- ja Tukesin lupiin tarvitaan lisäselvityksiä. Lupien hakeminen lausuntokierroksineen on vienyt huomattavasti arvioitua enemmän aikaa, harmittelee Muhonen.

- ELY-keskukseen on jätetty hakemus investointituesta, mutta siitä ei saada päätöstä ennen kuin kaikki muut lupa-asiat ovat kunnossa.

Jutuntekohetkellä Muhonen arvioi, että tuotanto alkaa loka-marraskuussa. Vaikka yhtiö ei ole vielä päässyt jalostamaan raaka-ainetta, se on maahantuonut keväällä Venäjältä valmiiksi säkitettyjä lannoitevalmisteita.

Cemagron yhteistyökumppanit, Aurora Rail Oy ja Peura-Trans Oy, ovat merkittävässä roolissa Niiralan toiminnoissa.

Aurora Rail siirtää lannoiteraaka-aineen omalla veturilla rajalta halleille, pakkaa ja varastoi lannoitteet sekä lastaa lähtevät rekat. Lannoitesäkit kuljetetaan Niiralasta asiakkaille Peura-Transin rekoilla.

- Cemagron palkkalistoilla on yksi tuotantopäällikkö, muut halleilla työskentelevät ovat Aurora Rail Oy:n palkkaamia. Aurora Rail palkkaa lisää työntekijöitä, kunhan tuotanto saadaan käyntiin.

- Investointeja jatketaan ensi vuonna, jolloin on tarkoitus lisätä sähköomavaraisuutta aurinkopaneeleihin. Kun tuotanto on käynnistynyt täyspainoisesti, niin katsonne, rakennamme toisen pakkauslinjan vai alammeko tehdä töitä kahdessa vuorossa.

Cemagro Oy

- Suomalainen perheyrittys, joka on tuottanut lannoitteita vuodesta 2008.
- Liikevaihto 14,9 M€ (2019)
- Tilikauden tulos 200 000 € (2019)

Suvi Spoo
seutumarkkinoija
Keski-Karjalan Kehitysyritys Oy KETI

Ajatus kirkkaana tuulta maakunnan purjeisiin

Sankin pöly on jo laskeutunut maakuntavaltuuston kokouksesta, jossa Juuan kunnanjohtaja **Markus Hirvonen** valittiin Pohjois-Karjalan maakuntajohtajaksi. Hakuprosessi herätti suurta mielenkiintoa, ja Hirvosen valinta huomioitiin laajasti.

- Tilanne on rauhoittunut ja samalla tuleva työnkuva on tarkentunut. Nyt odotan innolla sitä, että pääsen aloittamaan, Hirvonen kertoo.

37-vuotias hallintotieteiden maisteri aloittaa maakuntajohtajana tammikuun alussa.

- Ensimmäisiä akuutteja asioita ovat saavutettavuuteen liittyvät kysymykset. Sekä lentoliikenteen että raideliikenteen on toimittava. Sote onkin sitten 350 miljoonan euron arvoinen kysymys. Mutta kaiken avain on veto- ja pitovoimaan liittyvät asiat eli se, miten ihmiset, yritykset ja järjestöt sitoutuvat maakuntaan.

Hirvonen korostaa mutkattoman yhteistyön merkitystä kaikilla tasoilla. Näin pienellä maakunnalla ei ole varaa sisäiseen kinasteluun.

- Yksittäinen maakunta ei voi vaikuttaa globaaleihin megatrendeihin, mutta me voimme luoda ilmapiirin, joka toivottaa uudet asukkaat, yritykset ja tapahtumat tervetulleiksi. Voimme myös luoda uskoa tulevaan niin, että se talo todellakin kannattaa rakentaa tänne.

- Meillä on valtava koulutusklusteri, kan-

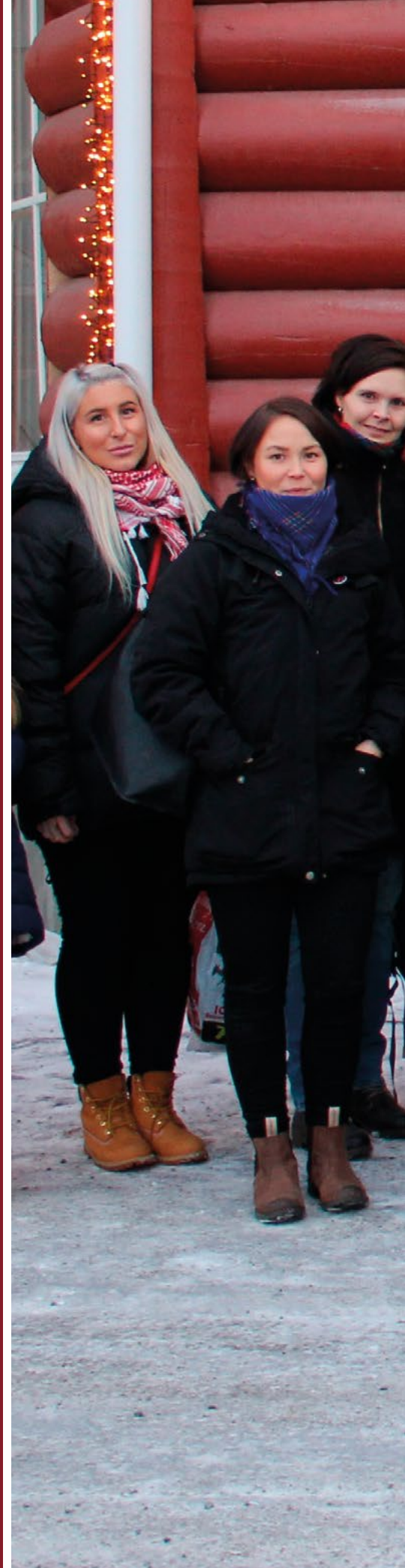
sainvälisiä yrityksiä ja vahva järjestökenttä. Kaupungit ja kunnat pitävät alueensa kunnossa ja viihtyisinä. Kun ajatus on kirkas ja rahoituksella puhalletaan tuulta kehitykselle, niin meistä voi tulla menestystarina.

Pohjois-Karjalaa voidaan esitellä lukuisilla myönteisillä faktoilla, mutta tunteilla on yllättävän ratkaiseva rooli, kun esimerkiksi perhe etsii asuinpaikkaa.

- Pohjois-Karjala-brändin heimokampanja on esitellyt maakuntaa myönteisessä mielessä ja se tuo hymyn huulille. Kun maan johtava aluekehitysasiantuntijakin (Timo Aro) kommentoi sitä, niin sitä voi pitää onnistumisena. Meidänhän pitäisi tehdä oma heimohaalarimerkki yliopistolle!

Retoriikka alueiden välillä on koventunut. Hirvonen toteaa, että Itä- ja Pohjois-Suomen saamia EU-tukia arvostellaan hatarin perustein.

- Näitä tukia ei tulisi Suomelle ollenkaan ilman Itä- ja Pohjois-Suomen olosuhteita. Jos ne päätetäänkin jakaa kansallisesti eri tavalla, niin kuinkahan käy seuraavalla neuvottelukierroksella? Eihän jääkiekossakaan muuteta sääntöjä kesken kauden. Kansallinen tutkimus- ja kehitysrahoitus valuu tällä hetkellä pääosin Etelä-Suomeen. Aluekehitysrahoilla tulee tukea alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti tutkimusta ja kehitystä sekä työllisyyden ja sosiaalisen osallisuuden parantamista syrjäisillä alueilla.

W-Power – Kansainvälisyydestä potkua naisyrittäjyyteen

Pohjois-Karjala kärsii monien muiden pohjoisten ja harvaanasuttujen seutujen tavoin haastavasta väestörakenteesta niin ikäjakauman kuin myös sukupuolijakauman suhteen. Etenkin perheenperustamisessa olevat naiset muuttavat herkästi suurempiin kaupunkeihin, mikä vähentää myös syntyvyyttä ja siten elinvoimaa.

Tietyissä nuorten aikuisten ikäryhmissä naisia on pahimmillaan jopa 20 prosenttia vähemmän kuin miehiä.

Sopivien työpaikkojen puute etenkin korkeasti koulutetuille naisille on yksi keskeisimmistä muuttoliikkeen syistä. Toisaalta kestävä kehityksen mukaisen elämän arvostuksen nousu sekä etätöiden tekemisen mahdollisuuksien kasvu ovat lisänneet kiinnostusta asettua tai palata asumaan harvaanasutuille seuduille.

Naisyrittäjyydessä merkittävä potentiaali

Yrittäjyys on varteenotettava vaihtoehto itsensä työllistämiseen. Kuitenkin kaikista työllisistä naisista Suomessa ainoastaan noin kahdeksan prosenttia työllistää itsensä, kun miehillä sama luku on lähes 20.

Työnantajayrittäjiä työllisistä naisista on vain kaksi prosenttia, ja myös osa-aikayrittäjyys on yleisempää naisilla. Kyse ei ole osaamisesta vaan ennen kaikkea esimerkiksi ja naisyrittäjyyskulttuurin puutteesta. Niinpä oikeanlaisen yritysneuvonnan, verkostoitumisen ja yrittäjyyteen kannustamisen kautta on mahdollista lisätä naisten kiinnostusta yrittäjyyteen ja siten itsensä ja muidenkin työllistämiseen.

Pohjoinen periferia ja Arktinen -ohjelma (NPA) on rahoittanut vuosina 2014–2020 lähes 50 miljoonalla eurolla hankkeita, joiden avulla pyritään parantamaan pohjoisten harvaanasuttujen ja arktisten alueiden elinvoimaa. Itä- ja Pohjois-Suomi kuuluvat ohjelma-alueeseen yhdessä mm. Pohjois-Ruotsin, Norjan, Islannin sekä Iso-Britannian ja Irlannin reuna-alueiden kanssa.

W-Power toimii mahdollistajana

Karelia-ammattikorkeakoulu on ollut vuosien ajan aktiivinen toimija NPA-ohjelmassa ja vuonna 2018 rahoituksen saaneen W-Power -hankkeen (Empowering women entrepreneurs in sparsely populated communities) avulla kohennetaan nimenomaan naisyrittäjyyden edellytyksiä alueella. Pohjois-Karjalasta mukana

kehittämässä ovat Karelian lisäksi Business Joensuu sekä Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry:n Bisnesleidit.

W-Power antaa naisyrittäjille sekä sellaisiksi haluaville mahdollisuuden kehittää osaamistaan, verkostoitua sekä luoda kansainvälisiä kontakteja. Lisäksi tarjolla on innovaatiotyöpajoja ja yritysideokilpailuja, joiden avulla voi kehittää uusia liikeideoita.

Etenkin hankkeessa lanseerattu vertaismentorointiohjelma eri maiden naisyrittäjille on saavuttanut suuren suosion. Näin pandemia-aikana toiminta tapahtuu pääosin verkon yli, mutta parempien aikojen koittaessa hanke tarjoaa jälleen mahdollisuuksia myös tapaamisien kasvotusten.

Kaikkiaan hankkeen verkostoon on liittynyt jo lähes 400 naisyrittäjää kahdeksalta maantieteelliseltä alueelta, kauimmaiselta New Brunswickista Kanadasta saakka. Toiminta jatkuu hankemuotoisena vuoden 2021 loppupuolelle saakka, joten mukaan ehtii vielä liittyä vallan mainios-ti. Lisätietoja: www.w-powerproject.eu.

Helena Puhakka-Tarvainen
projektipäällikkö
Karelia-ammattikorkeakoulu

Terveys ja teknologia kasvavat – teknologiateollisuus isoissa haasteissa

-13,8 metalli
+5,1 muovi

Maakunnan teknologiateollisuus on isojen haasteiden edessä maailmanlaajuisessa koronavirüsissä. Ensivaiheessa tämä näkyi nopeasti komponenttien saatavuuden heikkenemisenä ja markkinoiden hiljentyneenä. Tämä johti nopeasti mittaviin lomautuksiin.

Metalliteollisuudelle vuoden toinen kvartaali oli synkkä, liikevaihto väheni 20,7 prosenttia edellisestä vuodesta. Koko teollisuuskin painui samalla ajanjaksolla lähes 16 %. Kun tähän asti on ajateltu koronavirüsistä näkyneen ennen kaikkea palveluissa, nämä tilastot osoittavat myös teollisuuden kärsineen jo kriisin alusta lähtien merkittävästi – ja ennakoitua huomattavasti pahemmin.

Toipuminen riippuu paljon siitä, miten pitkään kriisi kestää ja miten nopeasti tärkeät vientimaat toipuvat.

Murrosaika on hyödynnettävä yritysten osaamisen vahvistamiseen, oli kyse sitten tuotannon uudistamisesta, digitalisaation hyödyntämisestä, tuotevalikoiman muuttamisesta, johtamisesta tai myyntiosaamisesta.

Yrityksissä hankintaketjut käydään

tarkasti läpi. Monet yritykset voivat kotiuttaa alihankintaa Suomeen, joko itselle tai toimintavarmemmillle suomalaisille toimittajille. Kriisi on herättänyt ajattelemaan omavaraisuutta ja toimintavarmuutta. Tämä luo myös mahdollisuuksia maakunnan teknologiateollisuudelle ja ketterille alihankkijoille.

Kaikki alat eivät suinkaan kriisin keskellä ole häviöjää, vaan aina löytyy myös voittajia. Pohjois-Karjalan teknologiateollisuudessa näitä aloja ovat erityisesti erilaiset teknologiaratkaisut, terveys ja turvallisuus. Muoviala singahti terveysratkaisujen osalta kasvuun samoin tein, kun koronavirüs alkoi. Muoviteollisuus on tämän talouskatsauksen merkittävimpiä ilonaiheita teknologiaratkaisujen ja rakentamisen ohella.

Maakunnan muovialan vahvuutena on terveydenhuollon ja lääketieteellisuuden tuotteiden valmistus. Terveystuotteiden valmistus on nyt kova kysyntä. Muoviteollisuuden kytkeytyä kiinteästi myös työvälineiden eli muottien valmistaminen. Maakunnan muovituotteiden ja työvälineiden valmistuksen klusteri on osaamisensa ja laajuudessaan valtakunnal-

lisesti ai-
n u t l a a-
tuinen. Muoviteollisuudessa vahva trendi on käytettävän materiaalin kierrättäminen ja biomuovien käytön lisääminen. Yliopiston kemian materiaaliosaaminen on tässä tärkeässä roolissa.

Maakunnassa on teknologian ja digitalisaation osalta paljon erityisosaamista, jota kannattaa hyödyntää. Tällaisia ovat esimerkiksi ammattikorkeakoulun tarkkuusteknologiaympäristö, ICT-yritysten osaaminen tuotannonohjauksessa, VR- ja AR-teknologiaosaaminen sekä vahva modernin optiikan osaaminen.

Kehittämissyhtiöiden yhteinen, teollisuuden kilpailukykyä vahvistava kasvuhjelma toimii yritysten tulevaisuus suunnitelmien ja investointiratkaisuiden apuna. Esimerkiksi automaation avulla voidaan tehostaa tuotantoa ja saavuttaa näin tasalaatuisuutta ja kustannustehokkuutta.

Jarno Turunen
aluekehityspäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Kehittämiskohteet 2021–2022

- Yritysten kansainvälistyminen ja vientiyritysten kasvattaminen. Strateginen osaaminen, markkinointi- ja myyntiosaamisen vahvistaminen.
- Yritysten uusiutumiskyky, digitaaliset ratkaisut, tuotannon automatisaatio, robotisaatio ja tiedolla johtaminen. Arvoverkkojen ja temaattisten keskittymien tukeminen.
- Osaavan työvoiman saannin turvaaminen ja kansainvälisten osaajien hyödyntäminen. Joustavat, elinkeinolähtöiset koulutusratkaisut.
- Innovaatiot tuotteiksi ja palveluiksi. Tutkimustiedon siirtäminen, soveltaminen ja osaamiskeskittymät.
- Teollisuuden invest-in toimintojen ja teknologiateollisuuden imagon vahvistaminen.

Koronakriisistä selviytyminen

- Ratkaisut komponenttipulaan: valmistuksen kotiuttaminen, kriittisten komponenttien varastojen luominen, osien 3D-tulostaminen.
- Digitalisaatio tuotantoketjussa, tuotteiden jakelussa, palvelujen lisäämisessä tuotteeseen.
- Uudet tuotteet ja palvelut, valmistettavuuden kehittäminen.

Digipalveluille kysyntää korona-aikana

Tietojenkäsittelypalveluiden tilanne on pysynyt vakaana ja kehittyvällä tasolla jo pitkään. Tämän vuoden alkupuoliskoa tarkasteltaessa kvartaaleittain, huomataan, että tietojenkäsittelypalveluiden liikevaihdossa ei ole tapahtunut samantyyppistä miinusmerkkistä pudotusta kuin lähes kaikilla muilla toimialoilla. Päinvastoin vuoden toisella neljänneksellä tuli vielä hieman lisää kasvua. Maakunnassa vain rakentamisen liikevaihtokehitys oli parempaa.

+6,9

Liikevaihto kasvoi 6,9 prosenttia edellisvuoden vastaavasta ajasta. Liikevaihto euroissa mitattuna on noin 50 miljoonaa euroa. Toimiala on edelleen voimakkaasti keskittynyt Joensuun seudulle, sillä lukuja ei volyymin vähäisyyden takia ole saatavilla Pielisen Karjalan ja Keski-Karjalan osalta. Yli 95 prosenttia alan toiminnoista on Joensuun seudulla.

Keväällä iskenyt koronakriisi ei siis iske-

nyt tietojenkäsittelypalveluiden alaan juurikaan samalla mitalla kuin muihin toimialoihin. Talouden pysähdys jäi vaikeaksi. Tietojenkäsittelypalvelujen kysynnässä ei siis tapahtunut ainakaan alkuvuonna negatiivista muutosta.

Muilla toimialoilla eteen tulevat muutostarpeet ja reagoiminen kriisiin vaikutuksiin voivat jopa kasvattaa tietojenkäsittelypalvelualan palvelujen kysyntää.

Mielenkiintoista onkin seurata alan kehitystä sen jälkeen, kun yritykset ovat hakeneet ja saaneet valtion, kuntien ja eri rahoittajien tuki- ja rahoitusmuotoja pandemian aiheuttamaan muutostarpeeseen yrityksen toiminnoissa. Joidenkin tukimuotojen saamisen ehtonahan on yritystoiminnan kehittäminen nimenomaan vallitsevaan muuttuneeseen toimintaympäristöön. Tämä johtanee siihen, että monet tuotannollisten alojen ja palvelusektorin yritykset kehittävät toimintaansa nimenomaan digitaalisuudella sekä hyödyntävät tietojenkäsittelypalveluita tarjoavien ohjelmisto-,

konsultti- ym. yritysten palveluja sopeutukseen muuttuneeseen tilanteeseen.

Nähtäväksi jää, miten nämä panostukset vaikuttavat tulevilla tarkastelujaksoilla.

Joensuun seudulla toimii yksi Suomen merkittävimmistä ja kansainvälisimmistä fotoniikka-alan keskittymistä. Kesällä kerrottiin ensi vuonna Joensuussa aloittavasta fotoniikkakeskuksesta, jonka tavoitteena on houkutella uusia yrityksiä, luoda yli tuhat uutta työpaikkaa ja saavuttaa 200 miljoonan euron liikevaihto alalla, joka kasvaa yli 20 prosentin vauhdilla. Mukana keskuksessa ovat Joensuun kaupunki, Business Joensuu, Itä-Suomen yliopisto, Karelia-ammattikorkeakoulu, Riveria-koulutuskuntayhtymä, Suomen Yliopistokiinteistöt ja Pohjois-Karjalan maakuntaliitto.

Jarmo Heiskanen

tietopalvelupäällikkö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Teollisuuden vienti hiljeni

Maakunnan teollisuuden vienti on isoissa haasteissa. Viime vuoden lopulla alkaneen suhdannekäänteen päälle tullut koronakriisi on hiljentänyt viennin.

Maakunnan viennin molemmat tukijalat, metalli ja metsä, ovat molemmat isoissa vaikeuksissa. Siinä missä metsäalan vienti toipui toisella kvartaalilla, metallin viennistä hävisi koronan myötä peräti neljännes.

Viennin ainut valonpilkku löytyy muoviteollisuudesta, joka terveysalan ratkaisujen ansioista piti pintansa myös haastavassa markkinatilanteessa.

Nopeaa tilanteen kohenemistä ei vielä ole näkyvissä. Kriisin syvyys ja kesto on pitkälti kiinni siitä, missä vaiheessa maailmanmarkkinoiden ja Pohjois-Karjalan tärkeiden vientimaiden elpyminen alkaa. Euroopassa panostetaan kovasti vihreään ja digitaaliseen elvytykseen. Tämä voi luoda uusia markkinoita myös maakunnan puhtaita ratkaisuja ja uutta teknologiaa tarjoaville yrityksille.

Jarmo Turunen

aluekehityspäällikkö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Vienti Pohjois-Karjalassa	Liikevaihto 1000€		Muutos%	
	1.-6.2019	1.-6.2020	1 000 €	%
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	61 137	62 006	869	1,4
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	59 156	53 477	-5 678	-9,6
Kiven leikkaaminen, muotoilu ja viimeistely (TOL 237)	5 945	5 351	-594	-10,0
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	258 547	218 380	-40 167	-15,5
Teollisuus C	618 023	515 418	-102 604	-16,6
Puutuote- ja huonekaluteollisuus (TOL 16+310)	82 967	63 606	-19 361	-23,3
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	65 466	49 218	-16 248	-24,8

Villi Pohjola luottaa Nurmeksen vetovoimaan

Villi Pohjola Oy sijoittuu Nurmekseen Break Sokos Hotel Bomban omistuksessa olevaan Kalevan Hoviin joulukuussa 2020 ja käynnistää toimintansa heti joulusesonkiin viikko-ohjelmalla ja vuokravälineiden myynnillä.

Villi Pohjolan toimitusjohtaja **Sami Päivikkeen** mukaan toimintaympäristönä Nurmes on hyvä sijaintinsa puolesta, sillä sadan kilometrin säteellä ovat Joensuu, Koli, Ruunaa, Tahko ja kolme lentokenttää eli kansainvälisten ryhmien kuljettaminen paikasta toiseen ei vaadi pitkiä kuljetusmatkoja.

- Pielisen rantasijainti niin kesällä kuin talvella on aivan omaa luokkaansa, kuten muutenkin ympäristön luonto. Tämä on sitä suomalaista kansallismaisemaa. Alueella korostuu puhtaus, raikkaus, aidot kokemukset, mutta myös karjalaisuus, historia ja perinteet. Näitä alueen vetovoimatekijöitä haluamme näyttää kansainvälisille asiakkaillemme, kertoo Sami Päivike.

Sijoittumispäätöstä edisti yhteistyömahdollisuuden avautuminen PKO:n aktiivisuuden myötä; toukokuussa 2021 Break Sokos Hotel Bomban karjalaiskylän majoituskapasiteetin hallinnointi siirtyy Villi Pohjolalle. Oma majoituskapasiteetti on tärkeä palveluiden takamiseksi kansainvälisille ryhmille.

Villi Pohjola Oy - kansainvälisillä markkinoilla Wild Nordic Finland - on kaikenkattava DMC (Destination Management Company) eli yritys kokoa, pakatoi, markkinoi ja myy itse matkailupalveluita erityisesti kansainvälisille matkailijoille.

Yrityksen päätoimipiste on Rovaniemellä Joulupukin Pajakylässä. Muita toimipisteitä on tällä hetkellä Napapiirillä Vaattunki Resort, Helsingissä Talvimaailma, Kittilässä Levillä ja hotelli Hailuodossa. Villi Pohjolan operatiivinen toimialue on koko Suomen lisäksi Ruotsin, Norjan ja Venäjän pohjoiset osat.

Kati Lipponen

matkailukoordinaattori

Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy PIKES

Villi Pohjolan lukuja:

- Perustettu yksityisomisteiseksi 1.10.2014
- Omistajat: Lomarengas Oy 51%, Unique Creations International Oy 39%, yrityksen avainhenkilöstö 10%
- Liikevaihtoluokka 5 milj €
- Asiakkaista ulkomaisia 90 %
- Päämarkkina-alueet : Länsi- ja Keski-Eurooppa, Venäjä, Kiina, Hong Kong, Japani
- Työntekijöitä 20

Sähköiset palvelut pehmittivät koronan iskua luoviin aloihin

Luovien alojen liikevaihto kasvoi vuoden 2020 ensimmäisellä puoliskolla 1,2 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä alan liikevaihto kasvoi 2,8 prosenttia, toisella neljänneksellä se laski 0,8 prosenttia.

Näiden tilastolukujen valossa koronan vaikutukset vaikuttavat olleen pienemmät kuin olisi voinut olettaa, sillä koronarajoitukset mm. estivät tapahtumien järjestämisen, vaikeuttivat merkittävästi esittävän taiteen ja sitä palvelevan liiketoiminnan toteuttamista, siirsivät elokuvien kuvauksia, vähensivät ihmisten matkailua ja ravintoloissa käyntiä ja vaikuttivat siten mainostoimistojen liikevaihtoon.

Tilastojen tarkempi kuukausikohtainen tarkastelu osoittaa kuitenkin, että alan liikevaihto laski maaliskuu-, huhti- ja toukokuussa 8, 24 ja 39 prosenttia, kun koronarajoitukset olivat tiukimmillaan. Liikevaihto kääntyi voimakkaaseen 83 prosentin nousuun kesäkuussa, kun voimaan tuli lievennyksiä mm. kokoontumisrajoituksiin, tilaisuuksien ja tapahtumien järjestämiseen sekä julkisten tilojen, ravintoloiden ja kahviloiden aukioloon.

Suhteellisen pienen toimialan liikevaihdossa tapahtuneisiin muutoksiin voivat toimintaympäristömuutosten ohella tuki vaikuttaa myös yksittäisiä yrityksiä koskevat merkittävät tilaukset.

Valtakunnallisen TEM:n määritelmän mukaan luoviin aloihin kuuluvat esittävät taiteet ja niitä palveleva toiminta, taiteellinen luominen, kirjojen kus-

tantaminen, elokuvien, videoiden ja tv-ohjelmien tuotanto ja jälkituotanto, äänitteiden ja musiikin kustantaminen, teollinen ja graafinen muotoilu, mainostoimistot ja sisustussuunnittelu.

Pohjois-Karjalan oman luovat alat määritellyn mukaan toimialaan kuuluvat myös ohjelma-toimistot ja manageripalvelut, ohjelmistojen suunnittelu ja valmistus sekä atk-laitteisto ja ohjelmistokonsultointi. Tämän laajemman toimialaryhmän liikevaihto kasvoi vuoden 2020 alkupuoliskolla 5,3 prosenttia.

Toimiala oli hyvässä 11,6 prosentin kasvussa vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Helmikuun kasvuprosentti oli jopa 55,7 prosenttia. Koronan aiheuttamat muutokset liiketoimintaympäristössä kuitenkin hidastivat liikevaihdon kasvua ja käänsivät sen toukokuusta alkaen miinusmerkkiseksi siten, että vuoden toisella neljänneksellä liikevaihto laski 1,9 prosenttia edellisvuodesta.

Kuukausikohtainen tilastojen tarkastelu ei kuitenkaan osoita yhtä selvää korrelaatiota liikevaihdon ja koronarajoitusten välillä, kuten TEM:n toimialaryhmässä. Tätä voinee selittää koronan aikainen digiloikka ja laajempaan toimialaluokitukseen sisältyvät ohjelmistojen suunnittelu ja valmistus sekä atk-laitteisto ja ohjelmistokonsultointi.

Tiina Moisala
aluekehitysasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

+5,3

Antti Lindtman:

Norjan aluepolitiikan malli tarkkaan syyniin

Alueellisia verohelpotuksia, opintolainojen anteeksiantoa, yritysiltä poistettavia työnantajamaksuja – norjalaista aluepolitiikkaa. Suomessa keskustelu Norjan mallista on tähän saakka torpattu perustuslakiin nojaten. Hutkimisen sijasta asia aiotaan nyt tutkia; mallista on tulossa perustuslainen selvitys, lupaa kansanedustaja ja SDP:n eduskuntaryhmän puheenjohtaja Antti Lindtman (sd.).

Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarisen työryhmän julkistamassa lopuraportissa (10/2019) esitettiin joukko kehittämisehdotuksia maaseudun elinvoimaisuuden edellytysten turvaamiseksi. Esimerkiksi opintolainojen anteeksiantamisen arvioitiin houkuttelevan nuoria maaseudulle. Nuorten

mukana harvaan asutut alueet saivat tuoretta osaamista, mikä puolestaan vahvistaisi siellä toimivien yritysten kilpailukykyä.

Osa toimenpide-ehdotuksista on huomioitu hallitusohjelmassa, tosin lähinnä periaatelinjauksina. Asiassa ei **Antti Lindtmanin** mukaan ole kuitenkaan luovutettu; työ harvaan asuttujen alueiden kehittämiseksi jatkuu.

- Parlamentaarinen työryhmä laatii ensi töikseen toimenpideohjelman, jossa laitetaan liikkeelle kokeiluja harvaan asuttujen alueiden elinvoiman ja niillä asuvien ihmisten hyvinvoinnin parantamiseksi. Työryhmä aikoo teettää perustuslaillisen selvityksen Norjan mallin mukaisista, verotukseen ja opintolainan

vähennykseen liittyvistä toimenpiteistä ja mahdollisuuksista soveltaa niitä Suomessa.

”Ei nollasummapeliä”

Koronakeväänä Pohjois-Karjala jäi lentomottiin, konkreettisesti pussinperälle.

- Huoli lentoliikenteen jatkuvuudesta on aito ja perusteltu. Väliaikaisvaihe antaa lisää aikaa löytää pidemmän aikavälin ratkaisu ja aiempaa tehokkaampia markkinaehtoisia malleja maakuntien liikenneyhteyksien toteuttamiseen. Joensuu on kaupunki, jonne lentoyhteydet tarvitaan vielä pitkälle tulevaisuuteen.

Pohjois-Karjalan valtuuskunnan jäsenenä Lindtman puhuu eittämättä poh-

Pohjois-Karjalan valtuuskunta

Vuonna 1963 perustetun Pohjois-Karjalan valtuuskunnan tavoitteena on koota valtakunnallisia vaikuttajia kaikilta elämäntiloilta edistämään Pohjois-Karjalan maakunnan asioita. Vuoden 2019 lopussa valtuuskunnassa oli 95 jäsentä.

Yksi ensimmäisiä merkittäviä tavoitteita aikoinaan oli oman korkeakoulun saaminen Pohjois-Karjalaan. Valtuuskunnalla on ollut oma merkittävä roolinsa mm. Koli Forumin synnyttämisessä.

Valtuuskunnan nykyinen puheenjohtaja on Suomen pankin johtokunnan entinen jäsen, professori **Seppo Honkapohja**.

joiskarjalaisella suulla todetessaan, että surkeat maakuntayhteydet ovat koko Suomen tuho.

- On ymmärrettävä, että teollisuuden sijoittuminen ei ole Suomen sisällä välttämättä nollasummapelejä. Jos huonojen lentoliikenneyhteyksien takia yritys joutuu miettimään sijoittumistaan, voi lopputulos pahimmillaan olla muutto kokonaan Suomesta pois. Tätä ei saa antaa tapahtua.

Oikeilla vai väärillä raiteilla?

Helsinki-Turku ja Helsinki-Tampere kiihkasivat raideinvestoinneissa kärkeen, vaikka jo valmiiksi lyhyen junamatkan lyhentäminen puolella tunnilla näyttää Pohjois-Karjalasta katsoen lähinnä hifistelyltä. Hiilijalanjäljen pienentämisellä ei aidosti pääse kehumään sillekään.

Itäsuomalaisittain raiteilla on edetty perin hitaasti. Syyskuun lopulla liikenne- ja viestintäministeriö tiedotti jatkavansa hankeyhtiöneuvotteluja Porvoo-Kouvola-linjauksen pohjalta. Lieneekö asia vieläkin lopullisilla raiteillaan, kun lahtelaiset viestittivät Itärata-linjauksen lyöneen heidät ällikällä. Lindtman ei Itärata-asiassa provosoidu, vaan kommentoi stoalaisesti:

- Tässä on tärkeä edetä samoin askelmerkein ja yhdenvertaisesti, kuten Turun tunnin junan ja Suomi-radan hankeyhtiöneuvotteluprosesseissa.

Pohjois-Karjalasta katsottuna raideliikenteen osalta heti päätettävissä oleva asia on Joensuu-Imatra-välin perusparannus. Väyläviraston kustannusarvio työlle on noin 330 miljoonaa. Perusparannuksella matka-aikaa saataisiin vähennettyä puolella tunnilla. Antti Lindtmanin mukaan Karjalan radan peruskorjaustarve ja nopeutustavoite on perusteltu, tärkeä ja hallituksella hyvin

tiedossa. Hän myöntää, että Karjalan radalla junamatka-ajat ovat jääneet jälkeeseen erityisesti Pohjanmaanradan nopeuksista. Hallituksen tavoitteena on tasapainottaa keskeisten ratojen nopeustasojen eroja.

- Suomelle valmistellaan parhaillaan ensimmäistä pitkän aikajänteen 12-vuotista parlamentaarista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa, joka valmistuu keväällä 2021. Tässä yhteydessä linjataan myös keskeisiä rataverkon kehittämissperiaatteita ja hankkeita.

Koronan opetuksia

”Onko Helsingin ulkopuolella todellakin vain helvetin esikartano?” Näin reippaalla kysymyksellä tuolloin vielä Blanccoa johtanut **Kim Väisänen** pohti alueellistamisen vaikeutta Helsingin Sanomien debatissa vuonna 2008. Tuolloin kiisteltiin Lääkelaitoksen toimintojen siirtämisestä Helsingistä Kuopioon.

Isojen kokonaisuuksien alueellistaminen on osoittautunut vaikeaksi – tosin Pohjois-Karjalalla on asiassa loistaviakin näyttöjä: Puolustusvoimien palvelukeskus sekä valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet toimivat Joensuussa, Kelan palvelukeskus Lieksassa.

Voisiko valtio työnantajana ryhtyä alueellistamaan työtehtäviä asiantuntija kerrallaan, harjoittamaan uuden ajan aluepolitiikkaa?

- Hallituksen tahtotila on mahdollistaa eri puolilta maata työskentely sellaisissa töissä, jotka eivät tosiasiasa edellytä ainakaan suuressa määrin työskentelyä juuri tietyssä paikassa. Tämän vuoksi hallitus korostaa omassa toiminnassaan aitoa paikkariippumattomuutta ja digitalisaation maksimaalista hyödyntämistä. Jos esimerkiksi ministeriössä auki

oleva asiantuntijatehtävä ei työn luonteen vuoksi vaadi ehdotonta läsnäoloa Helsingissä, niin lähtökohtaisesti rekrytointivaiheessa maantieteellinen sijoittuminen voi olla auki.

Työpisteen sijainnista homma ei jää kiinni – jokaisen maakunnan keskuskaupungissa on valtionhallintoa, johon tukeutuen erilaisia asiantuntijatehtäviä voidaan hoitaa paikkariippumattomasti.

- Koronan myötä digitalisaation hyödyntäminen ja etätöiden lisääminen on otta-
nut aimo harppauksen eteenpäin.

Koronavirus leviää terhakkaasti siellä, missä ihmisiä on paljon, välimatkoja ja etäisyyksiä niukasti. Voidaanko alueellistamisen merkitys tunnustaa koronakokemusten jälkeen myös järkevänä riskienhallintana, viisaana varautumisena?

- Koronakriisi on valitettavalla tavalla palauttanut mieleen sen tosiseikan, että hajautetulla kansallisella aluerakenteella on runsaasti hyviä puolia varautumisen, huoltovarmuuden ja kriinkestävyyden näkökulmista. On tärkeää tunnustaa näiden näkökulmien tärkeys ja tätäkin kautta puolustaa eri alueiden merkitystä.

Vallitsevassa koronatilanteessa aluepolitiikan kannalta on Antti Lindtmanin mielestä hyvää myös se, että vastakainasettelu kaupunkien ja maaseudun välillä on vähentynyt.

- Molemmilla on omat vahvuudet. Suomi voi hyvin silloin kun koko maa kehittyy.

Sirkka-Liisa Aaltonen
Viestintä Ässä Oy

Kuva: Jukka-Pekka Flander

Matkailusuunnitelmat todeksi, kun raja aukeaa

Venäjän pääministeri Mihail Mishustin allekirjoitti 7.10. asetuksen sähköisestä viisumista, joka mahdollistaa vuoden 2021 alusta 52 maan kansalaisen pääsyn Venäjälle e-viisumilla. Karjalan tasavalta on anonut sähköisen viisumin käyttöönottoa Värtsilän sekä Lytän raja-asemille. E-viisumin käyttöönotto kyseisillä raja-asemilla avaa Pohjois-Karjalaan saapuville suomalaisille ja kansainvälisille asiakkaille helpomman tien päästää tutustumaan Venäjän Karjalaan

Tämä merkitsee kansainvälisen kiinnostuksen lisääntymistä myös Pohjois-Karjalaan. Vieraillessaan Pohjois-Karjalassa matkailijat voi turvallisesti ja helposti pistäytyä Venäjän puolelle ostamalla vaikka valmiin matkapaketin.

VisitKarelia ja Karjalan tasavalta alkoivat vuonna 2019 rakentaa Kaksi maata – yksi Karjala -matkailukonseptia, jonka tavoitteena on tehdä Karjalasta molemmin puolin rajaa kansainvälisesti houkuttelevaa, helposti saavutettava ja ostettavissa oleva matkailukohde tarjoten ainutlaatuisen kokemuksen matkailijoille.

Yhdessä matkanjärjestäjien kanssa kehitämme reittejä ja rakennamme myyntiin rajanylittäviä opastettuja paketteja, joiden kärkenä on luonto yhdistettynä karjalaiseen kulttuuriin ja historiaan. Ensimmäiset paketit tulevat myyntiin ensi vuoden alussa tai kun rajat avataan. Reittejä ja matkoja markkinoidaan yhdessä muun muassa keskieurooppalaisille matkanjärjestäjille.

Matkailuyhteistyö Venäjän Karjalan ja Pohjois-Karjalan välillä konkretisoituu myös parhaillaan valmistelussa olevassa seuraavan kolmen vuoden toimenpidesuunnitelmassa. Matkailun tiekartta -asiakirja sisältää listan toimenpiteistä, joille on nimitetty vastuorganisaatio. VisitKarelia valmistelee suunnitelmaa useiden matkailusidosryhmien kanssa

ja lopullisen asiakirjan allekirjoittavat Karjalan päämies sekä Pohjois-Karjalan maakuntajohtaja. Tämän jälkeen suunnitelman pohjalta VisitKarelia ja Karjalan tasavallan matkailuinfokeskus tekevät vuositasen toimenpidesuunnitelman, johon kiinnitetään myös budjetti ja vastuuhenkilöt. Vastaavanlaiset Matkailun tiekartta -suunnitelmat tehdään myös Pohjois-Suomen ja Etelä-Karjalan sekä Karjalan tasavallan välillä.

Matkailu kuuluu Karjalan tasavallan alueella korkean prioriteetin asioihin ja sitä halutaan kehittää entistä tiiviimmissä yhteistyössä Suomen raja-alueiden kanssa. Parempien tulosten saavuttamiseksi pyrimme tiivistämään yhteistyötä Itä-Suomen raja-alueiden välillä ja järjestämme marraskuussa Kainuun, Pohjois-Karjalan, Etelä-Karjalan ja Karjalan tasavallan matkailusta vastaavien toimijoiden välisen webinaarin. Tilaisuus järjestetään yhdessä Suomen Petroskoin edustuston kanssa. Tämän kaltaisia tilaisuuksia ei ole järjestetty aiemmin ja ajatus on saanut erittäin positiivisen vastaanoton rajan molemmin puolin.

VisitKarelia tekee yhteistyötä Karjalan tasavallan eri sidosryhmien kanssa myös Pohjois-Karjalan näkyvyyden ja tunnetavuuden lisäämiseksi Venäjällä. Karjalan tasavallassa vierailee vuosittain noin 800 000 venäläistä matkailijaa. Suurin osa heistä tulee Pietarista ja vierailee Sortavalan alueella. Erilaisilla viestintä- ja markkinointitoimenpiteillä kerromme Karjalaan saapuville matkailijoille Pohjois-Karjalan matkailumahdollisuuksista.

Markkinointitoimenpiteet on tarkoitus käynnistää uudelleen, kun matkustaminen Suomeen on mahdollista.

Anna Härkönen
Russia Account Manager
VisitKarelia

Tähti on kirkastumassa

Kolin matkailualueella matkailu lähti elpymään koronakevään jälkeen kesäkuussa. Majoituspaikat täyttyivät juhannuksesta lähtien, ja kesäsesonki jatkui poikkeuksellisen vahvana elokuun puoleen väliin asti. Koli näyttäytyi maakunnallisessa ja valtakunnallisessa mediassa yhtenä kotimaan matkailun vetovoimaisimpana kohteena.

Tilastoissa valtava kiinnostus aluetta kohtaan ei ole niin selkeästi havaittavissa. Kesäkuussa rekisteröityjä yöpymisiä Lieksassa oli noin prosentin verran vähemmän kuin edellisellä vuonna, ja vähennystä alkuvuonna oli tullut jo peräti 24 prosenttia! Huhti-toukokuussa yöpymiset vähenivät kautta linjan, ja alueen isoin majoitusyksikkö, Break Sokos Hotel Koli, oli suljettuna huhtikuun alusta 18.6. asti. Heinä- ja elokuussa rekisteröidyt yöpymiset kasvoivat 15 ja yhdeksän prosenttia.

Tammi-elokuussa yöpymiset olivat edelleen jäljessä viime vuotta lähes seitsemän prosenttia – kevään kahden kuukauden voimakasta notkahdusta on vaikea paikata kesäsesongin aikana. Syyskuu oli erittäin hyvä ja lokakuun varustilanne on huomattavasti parempi kuin edellisellä vuosina, joten lopulta kasvu tulee näkymään myös vuositilastossa.

Kesällä useimpien kansallispuistojen kävijämäärissä oli huomattavaa kasvua edellisiin vuosiin verrattuna. Näin tapahtui myös Pohjois-Karjalassa. Patvinsuon kansallispuistossa kävi tammi-heinäkuussa 15 370 asiakasta, jossa on lisäystä 66 prosenttia vuoden 2019 vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Vastaavat luvut Petkeljärveltä ovat 18 802 ja 69 %

Kolin kasvuprosentti ei yltänyt yhtä hurjiin lukemiin, koska siellä matkailu on ympärivuotista. Kolin kansallispuistossa kävi tammi-heinäkuussa 155 413 matkailijaa eli 16 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Koli on nyt neljänneksi suosituin kansallispuisto Suomessa. Matkailu on ollut kasvussa myös elo-lokakuussa Kolilla, joten ennuste koko vuoden osalta on hyvä. Oma ennusteeni on, että tänä vuonna päästään lähes 250 000 kävijään.

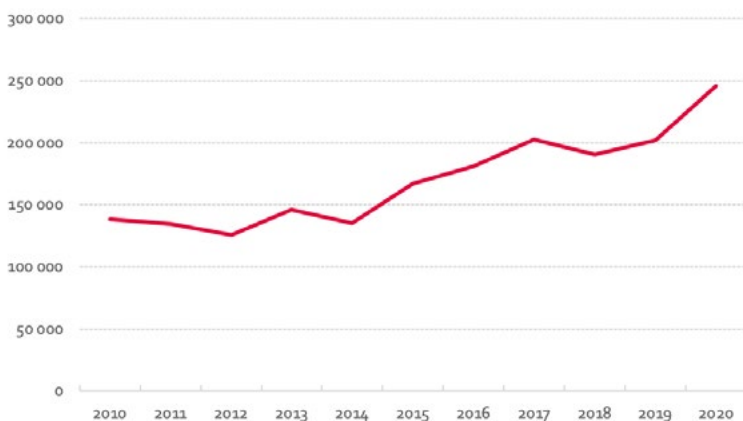
Matkailun kasvu kesällä oli yllättävän iso, eikä siihen pystytty kunnolla varautumaan. Parkkipaikat, ravintolat ja muut käyntikohteet olivat ajoittain hyvin ruuhkautuneita ja majoituksen osalta jouduttiin myymään usean viikon ajan eioota. Näistä ongelmista huolimatta palaute oli lähes poikkeuksetta erinomaisista. Myös ”uudet” kävijät olivat ihastuneita alueeseen ja palvelut saivat kiitosta – saimme paljon lisää vakioasiakkaita.

Miten tästä eteenpäin? Vastaus on selvä: painetaan kaasua! Olemme kesästä lähtien lisänneet markkinointia ja myös talveen panostamme aikaisempaa enemmän. Tavoitteena on saada kotimaan matkailussa markkinaosuuden pysyvä kasvu. Samaa aikaan tulee lähteä liikkeelle investoinnit infrastruktuuriin ja matkailupalveluihin. Näiden asioiden kehittämiseksi on maakunnassa yhteinen tahtotila ja pullonkauloja ratkotaan hyvin laajalla yhteistyöllä niin paikallisesti kuin maakunnallisesti. Samalla valmistaudumme koronan jälkeiseen aikaan, jolloin ulkomaan matkailu pystyy käynnistymään.

Usko Kolin matkailualueeseen on hyvin vahva – Pohjois-Karjalan matkailun tähti on kirkastumassa!

Veli Lyttikäinen
toimitusjohtaja
Kolin Matkailu Oy

Kolin kansallispuiston kävijämäärät

Kolin kansallispuiston kävijämäärät 2010–2020. Vuoden 2020 luku on kirjoittajan laskema ennuste.

Poikkeusrahoitusta Pohjois-Karjalaan yli 35 miljoonaa euroa

Valtio ohjasi poikkeusrahoitusta yrityksille akuutin kriisivaiheen ylittämiseksi ja samalla ohjattiin yrityksiä kehittämään uusia toimintatapoja koronakriisin jälkeisessä toimintaympäristössä. Pohjois-Karjalaan rahoitusta ohjautui yli 35 miljoonaa euroa ELY-keskuksen ja Business Finlandin kautta.

Lisäksi tarjolla oli yksinyrittäjän tukea, joka ohjautui kuntien kautta.

Poikkeusrahoituksen haku saatiin nopeutetusti käyntiin muuttamalla lain-säädäntöä ja olemassa olevia yritystykimuotoja ja niiden sähköisiä hakujärjestelmiä uuteen tilanteeseen soveltuviksi. Poikkeusrahoitus ohjattiin yrityksille siten, että ELY-keskusten kautta haussa oli koronarahoitus 2–5 henkilön yrityksille (tilanneanalyysi ja kehittämisavustus) sekä väliaikainen tuki maaseudun mikroyrityksille ja eräille alkutuotannon ja kalatalouden yrityksille.

Business Finlandin kautta tukea hakivat yli viiden henkilön yritykset. KEHA-keskuksen kautta haussa oli ravintola-alan hyvitystuki sekä uudelleen työllistämisen tuki, jonka haku jatkuu edelleen. Valtiokonttori vastasi yritysten kustannustuesta. Finnvera toi käyttöön uusia lainantakaustuotteita. Yksinyrittäjien tuki ohjautui kuntien kautta.

Pohjois-Karjalassa ELY-keskuksen korona-avustusta yrityksille myönnettiin 723 kappaletta ja noin 11 miljoonan euron edestä. Koko maassa myönneisiä päätöksiä tehtiin 22 400 kappaletta ja avustuksia myönnettiin 330 miljoonaa euroa. Pohjois-Karjalassa avustummäärältään suurimpia toimialoja olivat teollisuus (1,83 milj. €), tukku- ja vähittäiskauppa (1,76 milj. €) sekä majoitus- ja ravitsemistoiminta (1,39 milj. €).

Business Finlandin korona-avustuksia myönnettiin Pohjois-Karjalassa 450 kappaletta avustussumman ollessa noin 23 miljoonaa euroa. Koko maassa hyväksytyjä hakemuksia on yli 19 000 ja tukea on myönnetty noin 961 miljoonaa euroa. Pohjois-Karjalassa toimialoista eniten avustusta myönnettiin teollisuuteen (6,10 milj. €), rakentamiseen (3,39 milj. €) sekä tukku- ja vähittäiskauppaan (3,29 milj. €).

Uusia tuotteita ja palveluja

Kehittämistuen avulla yritykset kehittivät etenkin verkkokaupan ratkaisuja ja digitalisoivat omia prosessejaan. Yritykset ovat ottamassa todellista digiloikkaa ja sen avulla tullaan nostamaan yrityksen kilpailuetua ja kannattavuutta myös koronakriisin jälkeisessä ajassa.

Ilahduttavan usein suunnitelmassa oli myös uusien tuotteiden tai palveluiden kehittämistä, jolla tyypillisesti tähdätään ensin kotimaan markkinoille. Osa poikkeusrahoituksella kehitetyistä uusista tuotteista ja palveluista kohdistuu vientiin. Viennin tukemiseen on Business Finlandilla rahoituksen lisäksi tarjottavana myös neuvontaa ja kontakteja maailmalta.

Poikkeusrahoituksen avulla rohkeimmat yritykset ovat lähteneet tutkimaan itselle kokonaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Ravitsemisalan hyvittämisuella kompensoitiin ravitsemisliiketoiminnan rajoituksia huhti- ja toukokuussa. Tukea on myönnetty Pohjois-Karjalaan noin miljoonan euron edestä noin 200:lle yritykselle tuen maksatuksen jatkuesa edelleen. Uudelleen työllistämisen tukea voi hakea kesä-elokuun palkkameinoin. Sitä on myönnetty Pohjois-Karjalassa vajaalle 60:lle yritykselle noin 200 000 euron verran. Tuen haku päättyy 31.10.2020.

Maaseutuyritysten, alkutuotannon sekä kalatalouden väliaikaista tukea on myönnetty Pohjois-Karjalaan noin 400 000 euroa. Summan pienuus voi kertoa siitä, että koronasta on selvitty suhteellisen pienin vaurioin.

Asiakaspalvelussa onnistuttiin yhteistyöllä

Koronan alkaessa vaikuttaa vahvemmin Pohjois-Karjalan yritysten toimintaympäristöön viime maaliskuussa Pohjois-Karjalan ELY-keskus kokosi yhteen alueen yrityspalvelutoimijat eli kaikki alueen kehitysyhtiöt, Pohjois-Karjalan Kauppakamarin, Pohjois-Karjalan Yrittäjät, Finnveran, Suomen metsäkeskuksen, Pohjois-Karjalan maakuntaliiton, Pohjois-Karjalan TE-toimiston ja Business Finlandin.

Viikoittaisessa tilanepalaverissa toimijat vaihtoivat tietoa uusista palveluista, joita eri organisaatioissa käynnistyi yritysasiakkaiden poikkeustilanteesta johtuvien liiketoiminta-asteiden helpottamiseksi. Säännöllinen yhteinen koontuminen tuki ja koordinoi kaikkien organisaatioiden asiakaspalvelutyötä, kun tietoa uusista palveluista pystyttiin jakamaan lähes reaaliaikaisesti.

Jatkossa yhteistyössä painottuvat elpymisen toimenpiteet ja niiden koordinointi. Monenlaista yhteistyötä tarvitaan ennen kuin poikkeustilanteen kaikki vaikutukset on käsitelty ja tilanne normalisoituu.

Uusia työkaluja tulossa

Akuutin koronavaiheen jälkeen resursseja elpymisvaiheen kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseen on tulossa laajasti. EU-instrumenteista keskusteluissa tällä hetkellä ovat EAKR, ESR, Interreg, React EU, oikeudenmukaisen siirtymän rahasto JTF ja elpymis- ja palautumistukiväline RRF. Näistä lähteistä Pohjois-Karjalaan kohdistuvia resursseja ei vielä täysin tarkkaan tiedetä.

Lisäksi käytettävissä on maaseudun kehittämiseen kohdistuvat varat.

Selvää siis on, että työkaluja elvyttämiseen tulee olemaan sekä yrityskohtaisen että yleisen kehittämisen tukemiseen alueella erittäin monipuolisesti. Elpymisvaiheen varojen käytössä keskeistä on laaja yhteistyö eri toimijoiden välillä, jotta käytössä olevat resurssit osataan kohdistaa mahdollisimman suuren vaikuttavuuden alueella antaviin toimenpiteisiin.

Pohjois-Karjalan tilanne on hyvä, yhteinen suunnittelu on aloitettu ajoissa ja konkreettisia yhdessä esille nostettuja toimenpiteitä on jo olemassa. Kun varat saadaan käyttöön, Pohjois-Karjalassa voidaan "kuokka" laittaa heti maahan.

Tapio Kinnunen

Team Finland kasvu- ja kansainvälistymiskoordinaattori

Reijo Vesakoivu

strategiapäällikkö

Pohjois-Karjalan ELY-keskus

Koronakevät kasvatti Pohjois-Karjalan hanke- ja rahoitusmääriä odotettuakin enemmän

Maakuntaohjelmaa toteutetaan tällä hetkellä 415 kehittämishankkeella, joiden rahoitus on yhteensä 120 miljoonaa euroa. Rahoituksesta 93 prosenttia tulee EU-ohjelmista.

Rahoituksen määrä kasvoi koronakeväänä peräti 30 miljoonaa eurolla ja hankemääräkin huimasti 104 hankkeella. Eniten lisää rahoitusta tuli hyvinvointiin ja koulutukseen, seuraavaksi eniten älykkään erikoistumisen valintoihin.

Suurimmat hankebudjetit ovat koulutushankkeissa, pienimmät kulttuurihankkeissa.

Koko maakuntaohjelman toteutuksen tasolla älykkään erikoistumisen valinnat ovat yhä selkeä ykkönen niin hanke- kuin rahoitusmäärissään. Niitä rahoitetaan yhteensä 24,9 miljoonalla eurolla ja toteutetaan 115 kehittämishankkeella. Suurin osa hankkeista ja rahoituksesta kohdistuu metsäbiotalouteen, johon liittyviä kehittämishankkeita on yh-

teensä 83 kappaletta ja rahoitusta 18,4 miljoonaa euroa. Teknologiat ja materiaalit kehittämishankkeita on tällä hetkellä yhteensä 32 kappaletta ja rahoitusta 6,5 miljoonaa euroa.

Lisätietoa löytyy maakuntaliiton verkkosivuilta: pohjois-karjala.fi/pokat2021.

Pohjois-Karjalan maakuntaohjelman laadinta vuosille 2022–2025 on käynnistynyt. Siinä linjataan tulevaisuuden rahoituskohteet. Vuoden 2021 alussa aloitetaan laajamittainen sidosryhmätyöskentely uusien kehittämiskohteiden löytämiseksi.

Ohjelman valmistelua voi seurata ja jo nyt antaa palautetta osoitteessa pohjois-karjala.fi/pokat2025.

Pia Pitkänen

*aluekehitysasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto*

Kauppa selvisi pienellä miinuksella

Tukku- ja vähittäiskaupan liikevaihdon kasvu jatkui Pohjois-Karjalassa vielä vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä (+2,4 %), mutta toisella neljänneksellä liikevaihto kääntyi laskuun (-2,5 %) vieden samalla koko vuosipuolikkaan kevyesti pakkaselle (-0,2 %).

-0,2

Vaikka liikevaihto laski selvästi huhti- ja toukokuussa, aivan tarkastelujakson loppu oli vahva: kesäkuussa kaupan liikevaihto kasvoi jälleen hyvää vauhtia, 6,8 prosenttia.

Liikevaihtotiedot käyvät yksiin sen kanssa, että kuluttajien luottamusindikaattori oli pahiten pakkasella juuri huhti-toukokuussa sekä koko maan tasolla että Itä-Suomessa. Kesäkuussa luottamus jälleen koheni. Myös korttimaksamisen kerrottiin Pohjois-Karjalassa jo kesäkuussa palautuneen selvästi korkeammalla kuin juuri ennen kriisiä, mikä noudattaa myös kaupan liikevaihtolukujen kehityksessä tapahtuneita käännteitä.

Osaltaan kaupan myyntilukujen kehitykseen on vaikuttanut se, että vaikka työttömyyden kasvu on pienentänyt kuluttajien ostovoimaa, mm. ulkomaanmatkojen peruuntuminen on puolestaan vapauttanut varoja muuhun kulutukseen. Kauppa ei myöskään ole kärsinyt koronarajoituksista siinä määrin kuin esimerkiksi ravintolatoiminta ja monet muut palvelualat.

Koko maan tasolla kaupan kehitys oli heikompaa kuin Pohjois-Karjalassa, tammiki-kesäkuussa liikevaihto laski 2,0 %. Kuluttajien luottamusindikaattorin heikentyminen elokuussa antaa puolestaan odottaa, että haasteet jatkuvat.

Liike-elämän palvelut kasvussa alkuvuonna

Liike-elämän palvelujen kasvu jatkui Keski-Karjala-vetoisesti. Puolivuotisjakson veti plussalle vuoden ensimmäinen neljännes, joka oli Keski-Karjalassa niin vahva, että kasvu ylitti toisen vuosineljänneksen laskun muualla maakunnassa.

+2,6

Tälläkin alalla kehityskuva oli hyvin samankaltainen kuin kaupassa. Vuosi alkoi hyvin, sitten tapahtui selkeä käänne huonompaan, mutta jakson viimeinen kuukausi oli jälleen hyvä.

Kiinteistöalan liikevaihto notkahti

Kiinteistöalalla liikevaihdon kehitys ehti osoittaa piristymisen merkkejä vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, mutta toisella neljänneksellä kehitys painui selvästi miinusmerkkiseksi.

-3,0

Vaikka osa opiskelijoista on jäänyt etäopiskelijoiksi kotipaikkakunnilleen, parannusta asuntomarkkinoille voi kuitenkin olla luvassa. Pankeista on kerrottu, että poikkeustilanteesta huolimatta asuntolainojen kysyntä on ollut vilkasta, heinäkuussa jopa ennätyslistä.

Elintarvikealakin kääntyi laskuun

Vaikka elintarviketeollisuuden kehitys ei sinänsä ole suuremmin kiinni suhdanteista, ja poikkeustilanne pikemminkin lisää kotimaisten elintarvikkeiden kysyntää, heikko toinen vuosineljännes veti Pohjois-Karjalan elintarviketeollisuuden liikevaihdon laskuun.

-3,2

Aika näyttää, näkyvätkö mm. matkustusrajoitukset ja luonnontuotealaa vaivannut työvoimapula raaka-aineiden saannin vaikeutumisena ja elintarviketeollisuuden tuotanto-ongelmina vai palautuuko ala kasvu-uralle.

Rakentaminen jatkui vilkkaana

Vaikka liikevaihdon kasvu oli rakentamisessa toimialoista kaikkein vahvinta, myös tällä alalla kehitys heikkeni vuoden edettyä koronan ensimmäisen aallon leimaamalle toiselle neljännekselle. Käänne ei tosin rakentamisessa ollut dramaattinen. Kasvu jatkui hidastumisesta huolimatta toisellakin neljänneksellä varsin vahvana (7,5 %).

+9,4

Pandemiatilanne on vaikuttanut rakentamiseen toistaiseksi varsin vähän, ja esimerkiksi Joensuussa rakentajille luovutettiin alkuvuonna enemmän tontteja kuin viime vuonna vastaavaan aikaan.

Kimmo Niiranen
maakunta-asiamies
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Koukkaamisen hetki koronataistossa

Vuodesta 2020 piti tulla selkeän kasvun vuosi kontiolahtelaiselle Karu Survivalille, mutta korona keikautti homman päällelleen.

- Vuodenvaihteessa kalenterissa oli tosi hyvin merkintöjä aina lokakuulle asti. Helmi- ja tammikuu sujuivatkin paremmin kuin koskaan, mutta sitten korona tyhjensi kalenterin. Ei siinä auttanut kuin sopeutua ja laittaa kulut minimiin. Investoinnit ja ensimmäisen työntekijän palkkaaminen piti laittaa jäihin, yrittäjä **Mikko Kettunen** kertoo.

Luontomatkailupalveluja tarjoavan Kettusen ammattitaito on peräisin Pohjois-Karjalan prikaatista, jossa hän palveli sissi- ja tiedustelukompanian kouluttajana 16 vuotta.

- Nyt koukataan, eikä jäädä tuleen makaamaan. Töitä pitää tehdä ja eteen tulee vielä tiukkoja paikkoja, Kettunen toteaa yrittämisestä tässä ajassa.

Hän käytti kevättalven hiljaiset kuukaudet suunnitelmiin ja verkostoitumiseen. Muun muassa viime vuonna viritelty yhteistyö Brittein saarilla toimivan Ramble On Adventuresin kanssa sai viimeisen silauksen. Kettunen opastaa vaellus-, kalastus- ja metsästysretkiä myös Skotlannissa, ja ROA myy erilaisia matkailupaketteja Suomeen.

Kettunen kehuu vuolaasti paikallisen kehittämissyhtiön palveluja poikkeustilanteessa.

- En voi liikaa kiittää Kontionloikan toimintaa. Apua tuli paljon ja vielä kysyttiin erikseen, että tarvitsetko jotain.

Myös yrittäjien yhteishenki lämmitti mieltä. Yhteydenottoja tuli yllättäviltäkin tahoilta.

- Minulle entuudestaan tuntematon helsinkiläinen yrittäjä tilasi henkilökunnalleen pitkän tyhy-viikonlopun. Hän sanoi, että laita lasku tulemaan ja katsotaan päivät sitten myöhemmin. Se oli tosi iso kädenojennus.

Hän luottaa siihen, että retkeilyn ja luonnossa liikkumisen arvostus nousee entisestään. Pohjois-Karjala on loistava matkailukohde tässä mielessä.

- Kannattaa mennä luontoon, siellä voi oppia jotain.

Pohjois-Karjalassa vireillä mittavia investointeja

Pohjois-Karjalassa on valmisteltu noin 900 miljoonan euron arvoinen vihreiden investointien paketti. Kyseessä on konkreettinen esitys maakunnan investoinneista, jotka voidaan käynnistää seuraavan kolmen vuoden aikana.

Nopealla aikataululla laadittu paketti on Pohjois-Karjalan esitys siitä, miten kansallisesti EU:n elpymisvälineen varoja tulisi ohjata.

Keskeisin viesti Pohjois-Karjalasta on, että elvytysrahoitus suunnattaisiin ensisijaisesti nopeiden raideyhteyksien parantamiseen sekä yritys- ja tki-investointeihin, jotka vauhdittavat talouden vihreää ja digitaalista siirtymää. Yritysinvestointien rahoitus tulisi suunnata ELY-keskusten yritysrahoituksen kautta.

Pohjois-Karjalassa on noin kymmenen uuden sukupolven teollista investointia ja 5-7 kestävän matkailun investointia vireillä. Näiden toteutuminen olisi erittäin merkittävä kasvusäys Pohjois-Karjalan aluetaloudelle.

Pakettiin on koottu investoinnit, jotka ovat valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä sekä edistävät Suomen ja Pohjois-Karjalan talouden elpymistä ja kestävästä kasvusta, vihreää siirtymää ja digitalisaatiota. Lisäksi ne ovat jo suunnitteilla ja voidaan toteuttaa vuosina 2020–2023. Investointipaketilla on merkittävä työllistävä vaikutus. Joidenkin investointien kohdalla käydään paraikaa myös maakohtaista kamppailua eli ne voivat sijoitua myös muihin Pohjoismaihin.

Investointipaketti on laadittu laajassa yhteistyössä Pohjois-Karjalan keskeisten elinkeinotoimijoiden kanssa. Se kokoaa tulevat mittavat investoinnit alkukesästä valmistuneen selviytymissuunnitelman jatkoksi.

Suomessa valmistellaan kansallista kestävän kasvun ohjelmaa. Tämä ohjelman valinnat ohjaavat EU:n elpymisvälineen käyttöä Suomessa. Maan hallitus laatii ohjelman yhdessä alueiden toimijoiden kanssa. Elvytysrahojen käyttö käynnistyy keväällä 2021. Raha tullaan ohjaamaan suoraan valtion budjetista.

Elpymisväline koostuu useasta eri EU:n rahoitusvälineestä ja ohjelmasta, joista suurin on EU:n elpymis- ja palautumistukiväline (Recovery and Resilience Facility, RRF). RRF voi antaa mahdollisuuden merkittävien investointien toteuttamiseen – vastaavaa mahdollisuutta maakunnan elinvoiman vahvistamiseen ei ole aiemmin ollut.

Valmisteilla olevien investointien toteuttamisvalmiutta on nyt nostettava nopeasti. Parhaimmillaan elvytys voi olla ainutlaatuinen mahdollisuus panostaa osaamisinvestointeihin, saavutettavuuteen, vihreämpään teollisuuteen ja maakunnan matkailun kasvuun.

Jarno Turunen

aluekehityspäällikkö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Pohjois-Karjalan investointipaketin kärjet

- Elinkeinoelämää palvelevat tutkimus-, koulutus- ja innovaatioinvestoinnit 75–85 M€
- Talouden rakennemuutosta vauhdittavat vihreät yritysinvestoinnit 296–325 M€
- Investointirahastot ja kasvuohjelmat 25 M€
- Kestävä matkailu 70–105 M€
- Kestävä liikenne 340 M€
- Kestävä infrastruktuuri ja digitalisaatio 80–120 M€

Lentoyhtiöllä ei ole väliä, kunhan hoitaa hommansa

Finnairin lentotoiminnan keskeytyminen maaliskuussa yhdessä matkustusrajoitusten kanssa on vaikeuttanut vientiyritysten toimintaan. Lentojen lakkauttamisen uhka on pysäyttänyt uusien sijoittumisien ja investointien suunnittelun lähes kokonaan.

Kesäkuussa pidetyssä kyselyssä noin 60 prosenttia vastaajista ilmoitti toimintojensa olevan uhattuna maakunnassa, mikäli lentoliikenteen epävarmuus jatkuu tai lennot lopuvat kokonaan.

Lentoliikenteen säilyminen on vientiteollisuuden toiminnan turvaamiseksi ratkaisevaa. Töitä säännöllisen päivittäisen kaupallisen lentoliikenteen palauttamiseksi Joensuun ja pääkaupunkiseudun välille tehdään eri toimijoiden kanssa koko ajan.

Mielestäni ei enää ole oleellista, onko operaattori Finnair tai joku muu yhtiö. Pääasia on, että se on luotettava ja ennalta arvattava toimija, joka sitoutuu hoitamaan säännöllistä liikennöintiä niin Joensuuhun kuin neljälle muullekin uhan alla olevalle kentälle. Kyseisessä joukossa Joensuu on avainasemassa selvästi suurimman lentovolyyminsa vuoksi.

Tehdään vielä katsaus kuluvan vuoden ensimmäiseen puoliaan. Tämän vuoden ensimmäinen neljännes oli ulkoviennin osalta vielä 23 prosenttia parempi verrattuna vuoden 2019 vastaavaan jaksoon, vaikka tiedot koronapandemiasta lähtivät liikkeelle jo tammikuussa. Tässä on hyvä muistaa sekin, että viennin kasvu alkoi taittua jo viime vuoden puolella.

Vienti sakkasi vuoden 2020 toisella neljänneksellä jo 34 prosenttia alkuperätodistuksien määrällä mitattuna. Viennin alakulo jatkui kesän läpi, kuitenkin palaten kolmannella neljänneksellä lähes vuoden 2019 vastaavan ajan tasolle.

Kotimainen kulutuskysyntä muun muassa palvelu-, ravintola-, hotelli- ja kuljetussektoreilla laski merkittävästi. Liikumis- ja matkustusrajoituksilla oli tuhoisa vaikutus osalle toimialoista. Huhti- ja toukokuu olivat raskaita liikevaihdon kadottua useilla aloilla kokonaan tai todella merkittävästi. Valtiovallan nopeat tukitoimet ja lomautuskäytäntöjen nopeuttaminen helpottivat monella alalla vaikeuksien yli pääsyä.

Kesäkuu olikin rohkaiseva lisääntyneen liikkumisen ansiosita, ja juhannuksen jälkeen kotimaan matkailu heräsi kukoistukseen. Löysimme kotimaiset matkailukohteet ja luonnon.

Etätyöt muuttivat työn tekemistä useilla toimialoilla, minkä johdosta kotiympäristö tuli toisenlaisen tarkastelun piiriin. Ihmiset alkoivat kohentaa kotiensa ja kesämökkiansä ilmettä ja varustelua, mistä rautakauppa sai piristysruiskeen. Myös veneet ja matkailuautot loppuivat monelta myyjältä jo ennen kesäkesää. Korona-ajan hyväksi puoleksi voikin kirjata ainakin sen, että arvostus omaa maata kohtaan kasvoi selkeästi.

Matti Vuojärvi
toimitusjohtaja

Pohjois-Karjalan kauppakamari

Koronakriisistä palautuminen tärkeää

Maakunnassa tähdätään elinvoiman palauttamiseen koronakriisin jälkeen mahdollisimman nopeasti ja mahdollisimman pienin vaurioin.

Toipuminen ja uusi kasvu edellyttävät mm. elinkeinorakenteen uudistamista, kansainvälistymistä, osaamistason nostoa, yritysten kasvun kiihdyttämistä sekä paikallisen kysynnän elvyttämistä. Tässä ajassa on tärkeää vahvistaa veto- ja pitovoimaan liittyviä toimenpiteitä, joilla houkutellaan uusia asukkaita ja osaajia maakuntaan.

Näin valtavassa murroksessa markkinat jaetaan uudestaan. Ne, jotka ovat nyt oikeaan aikaan liikkeellä, voivat ottaa isoja kehitysoikkoja. Meidän on yhdessä huolehdittava siitä, että yrityksemme ja koko maakunta ovat tämän kriisin voittajia. Maakuntaan laadittu selviytymissuunnitelma ja sen toteutus antavat siihen hyvät askelmerkit.

Toista juurakkosaunaa ei tule

Sata kuusen kantoa tarvittiin, että Supercellin henkilöstösaunaan saatiin lauteet. Erikoinen juurakkosauna on saanut julkisuutta, mutta se ei ole ainoa kontiolahtelaisen Puuartistin toimittama tilaus peliyhtiön uuteen puutoimistoon Helsingin Jätkäsaareen.

- Isompi liikevaihto tulee kaikesta muusta, mitä olemme tehneet sinne, kertoo yrittäjä **Miikka Kotilainen** loppusuoralla olevasta projektista.

Suunnitteluineen kaksi vuotta kestänyt Supercell-yhteistyö on poikunut uusia töitä eri puolilta maata.

- On kysytty myöskin samanlaista juurakkosaunaa, mutta emme tee samaa uudelleen sellaisenaan, vaan tarjoamme uudenlaisen toteutustavan, Kotilainen sanoo.

Tällä toimintatavalla Puuartisti myös erottuu joukosta. Sarjatyön sijasta yritys keskittyy uniikkeihin tuotteisiin, joilla on tarina.

- Käsityöläisen ei kannata ruveta kilpailemaan CNC-koneen kanssa eli keskitymme siihen, mitä koneilla ei voi tehdä.

Koronakevät tarkoitti yrittäjän lisäksi kuusi henkilöä työllistävälle yritykselle kahden kuukauden odottelua, kun rakennustyöt eivät edenneet kohteissa.

- Menetimme aikaa ja tietysti rahaa. Onneksi tilauksia ei peruuntunut, vaan ne siirtyivät jopa vuodella eteenpäin. Käytimme ajan verkkokauppaan sopivan malliston suunnitteluun Business Finlandin tuella.

Verkkokauppa avaa pohjoiskarjalaisille kalusteille markkinat myös kotimaan ulkopuolella. Myös isommat projektit maailmalla ovat tavoitteena.

- Näkisin, että maailmalle mennään, Kotilainen sanoo.

Metsätalouden laskuluvut eivät kerro koko totuutta

Talosluvut vuoden 2020 ensimmäisellä puolikkaalla jatkoivat laskua metsätalouden eri osa-alueilla: puutavaran valmistus, metsätalous ja puunkorjuu ja metsäbiotalous Pohjois-Karjalassa. Ero edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon oli huomattava. Suurin vaikuttava syy tähän oli ehdottomasti koronakriisi ja sen vaikutus maailmanmarkkinoilla.

Pandemia vaikuttaa koko Suomeen ja siten myös maakuntaan. Alueella on kuitenkin menossa paljon hyviä ja valoisempaa tulevaisuutta ennustavia toimenpiteitä ja investointeja. Maakunnan puubiomassoja perus- ja jatkojalostava teollisuus kehittää toimintaansa koko ajan. Lieksassa Binderholz Nordic Oy, Pankakoskella PankaBoard Oy ja Uimaharjussa Stora Enso Oyj ovat tehneet tai tekemässä laajoja investointeja. Green Fuel Nordic Oy (GNF) bioöljyn jalostuslaitos Lieksassa alkaa olla loppusuoralla.

Näiden lisäksi esimerkiksi livari Mononen -konserni laajenee alallaan Euroopan suurimmaksi. Metsäbiotalouden koulutusta kehitetään koko ajan Itä-Suomen yliopistossa, Karelia-ammattikorkeakoulussa sekä Riveria-ammattioppilaitoksessa. Maakunnan metsätalous, siihen pohjautuva elinkeinotoiminta ja osaamisen vahvistaminen ovat talousluvuita huolimatta edelleen vahvoja ja nousussa.

Puurakentamisen ratkaisut ovat tulevaisuudessa merkittäviä Pohjois-Karjalassa. Joensuusta löytyy jo nyt useita kansainvälisesti kiinnostavia puurakentamiskohteita, kuten Suomen korkein puukerrostalo, toimistorakennus Metla, Joensuu Areena ja Kerubi Stadion. Kun tähän osaamiseen liitetään tulevaisuudessa uusiutuvat energiaratkaisut lämmityksessä ja liikenteessä, voidaan todeta Pohjois-Karjalan olevan edelläkävijä ilmastokestävän asumisen ratkaisuissa. Tässä tarvitaan tutkimuksen, koulutuksen ja elinkeinoelämän vahvaa yhteistyötä yli sektorirajojen.

Venäjän päätös rajoittaa puun vientiä ulkomaille sekä turpeen verotuksen kiristäminen saattavat vaikuttaa maakunnan taimikonhoidon ja nuorten metsien hoidon rästien purkamiseen positiivisella tavalla. Venäjän puuvientikielto koskee jalostamatonta havupuuta ja arvokasta lehtipuuta. Suomen kannalta se tarkoittaa 15 prosentin vähennystä puuntuontiin ja siten raaka-aineeseen. Energiana käytettyä metsähaketta kielto ei ainakaan suoranaisesti kosketa, mutta lisää kylä painetta harvennushakkuille.

Turpeen verotus on osa ilmastotyöhön liittyvää turpeen energiakäytön puolittamisen tavoitetta. Se vaikuttaa lämpölaitosten raaka-aineen saantiin ja siinä edellä mainitut hoitorästit voivat olla ratkaisu. Näistä lähteistä saatavalla metsähakkeella voidaan korvata turpeen käyttöä lämpöenergiana, kun vain lämpölaitoksen laitteisto sen sallii. Ratkaistavaksi tulevat vielä huoltovarmuustekijät, sillä perinteisesti turve (ja fossiilinen öljy) ovat olleet tärkeässä roolissa lämmön riittävässä turvaamisessa esimerkiksi pakkasjaksojen aikana. Tosin nuorten metsien ja taimikonhoidon kustannukset voivat vähentää kiinnostusta.

Turpeen käyttöön vaikuttaa myös – metsäbiotaloutta sivuavasti – uusi Vapo Oy:n aktiivihiilitehdas Ilomantsissa. Laitoksessa käytetään turveta raaka-aineena, ja samaan aikaan maakunnassa tutkitaan myös muita raaka-ainevaihtoehtoja aktiivihiilen valmistuksessa.

Sari Pitkänen

*metsä- ja ilmastoasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto*

-19,3

Outokummun teollisuudessa talvi kasvua – sitten kävelä korona paikalle

Outokummun teollisuudessa ja teollisuuskylässä on paljon vientiyrityksiä, joilla kausivaihtelut voivat olla yksittäisten isojen projektitoimitusten välillä huomattavia.

Vuoden 2020 ensimmäisellä vuosineljänneksellä liikevaihto oli 1,2 prosenttia suurempi kuin edellisvuonna samaan aikaan. Maaliskuussa alkanut koronapandemia alkoi vaikuttaa nopeasti, ja toisen vuosineljänneksen liikevaihto oli -8,2 prosenttia matalampi kuin edellisenä vuonna samaan aikaan. Vuoden 2020 ensimmäisen kuuden kuukauden liikevaihto oli noin 4,1 miljoonaa euroa (-4,3 %) vuoden 2019 vastaavan jakson volyyminä matalampi.

Vienti vuoden 2020 ensimmäisellä vuosineljänneksellä kasvoi 12,2 prosenttia verrattuna vastaavaan kvartaaliin 2019. Kuitenkin koronan kirot alkoivat näkyä myös viennissä painaen sen laskuun vuoden toisella kvartaalilla, vienti oli -0,9 prosenttia pienempi verrattuna vuodentakaiseen tilanteeseen. Ensimmäisen kuuden kuukauden yhteenlaskettu vienti oli kuitenkin Outokummun teollisuudessa noin 0,9 miljoonaa euroa (+4,7 %) suurempi kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Inhottavin tilastotieto Outokummusta oli kesän korvalla 22 prosenttiin kohonnut työttömyysaste, joka tätä kirjoittaessa on hellittänyt parilla prosenttiyksiköllä. On selvää, että tällaista työttömyyttä ei kestä yhdenkään kunnan talous pitkäjänteisesti.

Tilanne Outokummun teollisuusyrityksissä oli olosuhteisiin nähden kohtuullinen tätä kirjoitettaessa, mutta näkymä talvelle ja keväälle on todella epävarma viruksen leviämisen estämiseksi tehtyjen poikkeustoimien takia. Vientiyrityksille logistisen toimitusvarmuuden heikkeneminen on todellinen uhka.

Usealla outokumpulaisella teknologiateollisuusyrityksellä on yhä melko normaali tilauskanta, sillä isoja projekteja oli myyty jo ennen pandemian alkua, ja tilauskirjat ovat olleet melko pitkälle täynnä. Suurin epävarmuus on talvesta eteenpäin, mikäli pandemian ehkäisemiseksi tehtävät rajoitukset jatkuvat globaalisti. Iso osa yrityksistä on kertonut, että tarve heidän tuotteilleen ja tuotannolle ei ole maailmasta kuitenkaan kadonnut minnekään.

Keskeinen viesti yrityksiltä on ollut: tavaroiden ja ihmisten on voitava liikkua tai huonosti käy maan.

Juuso Hieta
toimitusjohtaja
Outokummun seudun teollisuuskylä

Kaivannaisala murrosvaiheessa

Maakunnan kaivannaisala on mielenkiintoisessa murrosvaiheessa. Kaivostoiminta ja louhinta hiljenivät jo loppuvuodesta 2019 merkittävästi, ja Polvijärven Kylälahden kaivoksen toiminta päättyi syksyllä 2020. Samaan aikaan vireillä on mittavia kehittämissuunnitelmia Outokumpun GTK:n yksikön kehittämiseksi.

Alan kannalta keskeinen on myös akkumalmien hyödyntämiseen tähtäävän kaivoshankkeen eteneminen Outokummussa.

Kehityksen kääntyminen kaivosalalla odottaa raaka-aineiden hinnan nousua ja edellyttää samalla jatkuvaa panostusta malminetsintätöihin ja uusiin avauksiin.

Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) tavoitteena on uudistaa ja kehittää vuosien 2020–2025 aikana GTK Mintecin Outokumpun laboratorio- ja koetehdasta, joka palvelee kotimaista ja kansainvälistä tutkimusta ja elinkeinoelämää. Suunnitelmissa on tehdä GTK Mintecistä ja sen strategisista kumppaneista maailman johtava mineraaliprosessoinnin ja tutkimuksen kehittämislusta. Se myös palvelee kestävä geo- ja kiertotalouden merkittäviä ja välttämättömiä tulevaisuuden ratkaisuja: Re-Mining, teollisuuden sivuvirrat ja prosessivesien kierrätysasteen nosto.

Pohjois-Karjalassa tavoitteena on vahvistaa kivi- ja kaivannaisalaa palvelevaa analytiikkaa ja prosessointiosaamista yhtenä maakunnan älykkään erikoistumisen kärkialana. Kehitettävä kokonaisuus on erittäin tärkeä geotaloudelle ja kiertotalouden ratkaisuille. Se luo merkittäviä uusia mahdollisuuksia teknologiateollisuuden ratkaisuille ja vrienille. Samalla investointi on keskeinen osa Outokumpuun muodostumassa olevaa kaivosalan kansainvälisesti terävintä huippua olevaa kaivosalan kehittämislustaa eli Outokumpu Mining Campia.

Kiertotalous tarvitsee toteutuakseen geotaloutta, kaivannaisalan primäärejä, kriittisiä raaka-aineita. Geotaloudella tarkoitetaan tässä yhteydessä kaivoksista saatavia mineraalisia raaka-aineita. Käytännössä tavaroita tai uusiutuvan energian ratkaisuja on mahdoton valmistaa ilman kaivosteollisuudesta saatavia tuotteita. Geotalous on siten välttämättömyys kiertotaloudelle.

Maakunnan kivi- ja kaivannaistoiminta tukee Suomen ja EU:n pyrkimyksiä raaka-aineomavaraisuuden kasvattamiseen erityisesti kriittisissä mineraaleissa ja mineraaleihin liittyvässä kiertotalouden ratkaisuisissa, akkuteollisuuden kehittymistä sekä vihreän kasvun ja kiertotalouden tavoitteita. Samalla kehitystoiminta vahvistaa omalla sektorillaan Suomen talouden uudistumista ja kestävää toipumista koronakriisistä.

Jarno Turunen

aluekehityspäällikkö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

-5,0

Kehittämiskohteet 2021–2022

- GTK Mintecin digitaalisen mineraaliprosessoinnin ja -tutkimuksen laboratorio- ja koetehdaskokonaisuuden toteuttaminen kaivos- ja kiertotalousteollisuuden tarpeisiin.
- Akkuteollisuuden ja kiertotalouden kansainvälisen yhteistyön vahvistaminen.
- Maakunnan geotalouden kannalta kriittisen geologisen tiedon hankkiminen, päivittäminen ja saatavuuden turvaaminen.
- Maa-aineksen, rakennuskiven, teollisuusmineraalien ja metallisten malmien tuotannon laajentaminen.
- Biopohjaisten kaivannaisten tutkimus, jalostaminen sekä pohjavesivarantojen ja geotermisten resurssien kestävä hyödyntäminen.
- Kaivannaistoiminnan säädöksiin vaikuttaminen, sosiaalisen- ja ympäristötutkimuksen tulosten käyttöönotto sekä kaivannaisalan julkisuuskuva parantaminen.
- Outokumpu Mining Campin kehittäminen.

Pk-yritysten luottamus horjuu talouskasvuun – investoinnit jäissä

Pienet ja keski-suuret yritykset ovat olleet kuluvana vuonna hyvin poikkeuksellisesti tilanteessa koronaviruksen leviämisestä johtuneen kriisin vuoksi. Tämä heijastuu suoraan odotuksiin lähiajan suhdannekehityksestä. Odotukset ovat laskeneet voimakkaasti, näin kertoi syksyn yritysbarometri. Pohjois-Karjalassa yleinen suhdannenäkymä laski negatiivisen puolelle (-4). Vuosi sitten oli luotavaisempi tunnelma (+6).

Pk-yritykset huolehtivat henkilökunnasta ja sinnittelevät heikon taloustilanteen yli pitämällä kiinni henkilöstöstään. Vaikka talous on supistunut ja tulevaisuuden näkymät muuttuneet poikkeuksellisen epävarmoiksi, henkilöstön määrän ei oleteta merkittävästi pienenevän. Pohjois-Karjalan suhdannenäkymät henkilökunnan määrän suhteen ovat myös heikentyneet. Saldoluvuksi muodostuu nyt 0, kun vuosi sitten se oli +14.

Odotukset liikevaihdon kehityksestä vastaavat pitkälti yleisiä suhdanneodotuksia: ne ovat laskeneet samaan aikaan kun yleiset suhdanneodotukset ovat heikentyneet. Pohjois-Karjalassa odotukset liikevaihdon kehityksestä saa saldoluvun 0, kun keväällä ne olivat optimistisemmat luvun ollessa +10.

Kannattavuusodotukset ovat liikevaihto-odotusten tapaan heikentyneet: odotukset kannattavuudesta ovat suunnilleen samalla tasolla, kuin ne olivat finanssikriisin aikana.

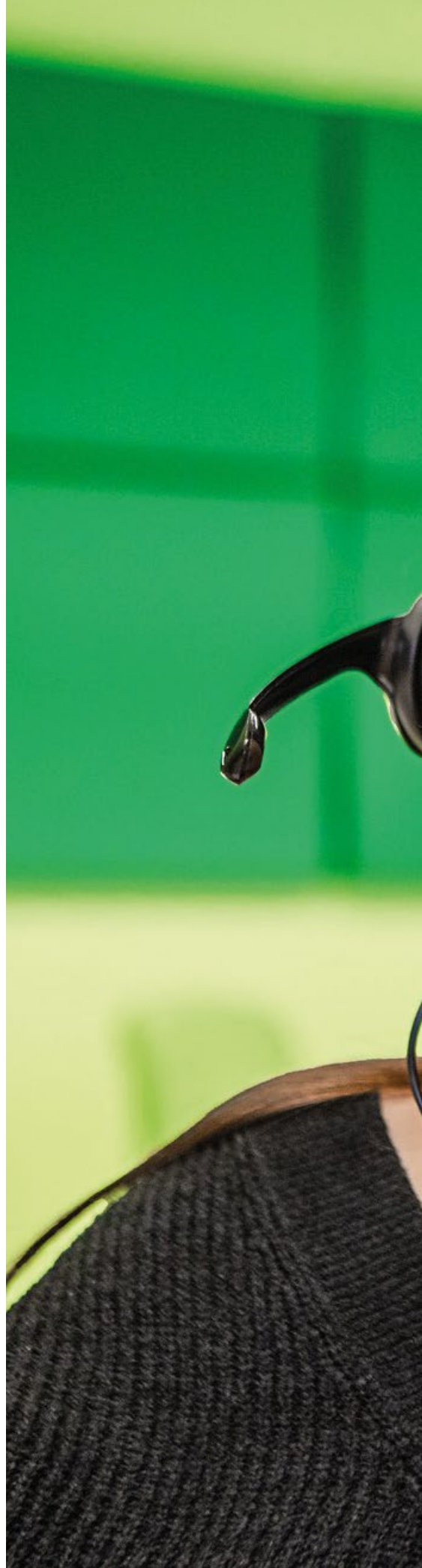
Pk-yritykset arvioivat vähentävänsä investointejaan merkittävästi lähiaikoina.

Kaikilla päätoimialoilla on enemmän investointejaan vähentäviä yrityksiä kuin niitä, joissa investoinnit lisääntyvät. Pohjois-Karjalassa investointien arvon muutosodotusten saldoluku päättyi lukemaan -22. Saldoluvun arvo laski edelleen 11 yksikköä kevästä. Heikko tulos kertoo poikkeuksellisen suuresta epävarmuudesta talouskasvun ja toimintaympäristön suhteen.

Positiivista on se, että vaikka tilanne on epävarma ja talouskasvu alenee selvästi, mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivien yritysten osuus on pysynyt lähes ennallaan. Myöskään voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten määrä ei ole romahtanut, vaikka niiden osuus onkin puolen vuoden takaisesta pudonnut kolmella prosenttiyksiköllä Pohjois-Karjalassa.

Yritykset hakevat menestystä ja kilpailuetua useasta lähteestä. Kansainvälisyys on yhä useammalle pk-yritykselle arkipäivää, ja kasvua sekä menestystä haetaan ulkomaankaupasta. Yrityksille on tarjolla kansainvälistymispalveluita useasta lähteestä. Järjestelyllä on omat etunsa, sillä usein yritysten tarpeet kansainvälistymisessä poikkeavat paljon toisistaan. Esimerkiksi voimakkaasti kasvuhakuiset yritykset tarvitsevat ja käyttävät kaikkia kansainvälistymispalveluita paljon. Palveluiden käyttö onkin lisääntynyt ja niihin ollaan myös kokonaisuudessaan varsin tyytyväisiä.

Merja Blomberg
toimitusjohtaja
Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry

Koulutus lähtee työelämän tarpeista

- Olemme järjestäneet Riveriassa tiiviissä yhteistyössä alan työpaikkojen kanssa muutamia ohjelmoinnin työvoimakoulutuksia ja osajat viedään käsistä, kertoo lehtori **Jari Leivo**.

Jari toimii Riveriassa media-alan ammattitutkinnon vastaavana sekä kouluttaa uusia ohjelmoinnin ammattilaisia. Koulustarve lähtee työelämän tarpeista ja koulutukset räätälöidään yritysten ja TE-toimiston kanssa yhteistyössä.

Koulutuksia on toteutettu muun muassa teemoilla Ohjelmoinnistako ammatti ja Sovelluskehityksestäkö minulle ammatti. Koulutuksissa suoritetaan tutkinnon osia tieto- ja viestintätekniikan perustutkinnosta.

Työllistävä ala kiinnostaa

- Tammikuussa 2020 alkaneeseen koulutukseen oli 60 hakijaa. Haastattelujen perusteella mukaan valittiin 15 opiskelijaa, Jari kertoo.

- Koulutukset kestävät noin yhdeksän kuukautta. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan oma opiskelupolku aiemman osaamisen perusteella.

Opiskelijat tekevät projektityön, joka kytketään työelämän tarpeisiin.

- Työelämässä oppimista on koulutuksen lopussa 5–6 kuukautta. Työllistymisprosentti on ollut erittäin hyvä, lähes sataprosenttinen.

Opiskelijat ovat olleet 20–55-vuotiaita. Myös naisia on joukossa, mutta heitä toivotaan mukaan entistä enemmän.

Ajantasaista tietoa yritysmaailmasta

Alan yritykset käyvät esittelemässä toimintaansa opiskelijoille ja osallistuvat opiskelijavalintoihin. Yrittäjät ovat mukana myös kouluttajan roolissa ja se tuo lisäarvoa Riverian opettajille.

- Saamme samalla ajantasaista tietoa, missä ohjelmoinnin yritysmaailmassa tällä hetkellä mennään ja opettajillemme täydennyskoulutusta eli kaksi karpästä yhdellä iskulla, Jari Leivo kertoo.

Riverian viestintä

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto

BUSINESS
JOENSUU

JOE
WITH

KETI

PIKES

Lieksan kaupunki

Yrittäjät
POHJOIS-KARJALA

POHJOIS-KARJALAN
KAUPPAKAMARI

RIVERIA

PKO

OP Pohjois-Karjala

OK
TEOL
LISUUS
KYLÄ

Julkaisija: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Päätoimittaja: Sami Tolvanen

Graafinen suunnittelu ja taitto: Laura Jussila

Aineistojen käsittely, taulukot ja kuvat:

Kimmo Niiranen

Tilastoaineisto: Tilastokeskus,
Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Kuvat: Kansi Sami Tolvanen, Jarno Artika, s. 2-3,
6-7, 9, 24-25, Visitkarelia s. 4-5, Sami Tolvanen s. 10,
23, 26-29, W-Power-hanke s. 11, Roine Piirainen/
kuviasuomesta.fi s. 12-13, Break Sokos Hotel Bomba
s. 14-15, Jukka-pekka Flander s. 16-17, VisitKarelia/
Harri Tarvainen s. 18-19, Pixabay s. 21,
Irma Lehtikoinen s. 31.

Painatus: Grano

Painosmäärä: 1 000 kpl

Ilmestyminen: kaksi kertaa vuodessa

